BÜTÜN ÜLKELERİN İŞÇİLERİ BİRLEŞİN!

kitle

YIL: 14 TEMMUZ 1987 SAYI: 309

Sadece Yasaklara Değil, Anayasa'ya da Hayır

12 Eylül'den sonra Cunta tarafından sayısız yasaklar getirilmişti. Bunlardan bir tanesi de siyasi parti yöneticilerine konulan 10 yıllık siyaset yasağı oldu. Bugün bir kanunla referanduma konulan konu, kendilerine siyasetin yasak edildiği politik şahsiyetlerin bir bölümüne konulmuş yasakların kaldırılmasıdır. Soruna daha da somut bir şekilde bakacak olursak, konu Demirel'le Ecevit'e konulmuş bulunan "yeniden ve resmen siyasi parti yöneticisi" olabilme yasağının kaldırılmasıdır.

Mevcut politik konjonktür ve güç dengeleri gözönüne alındığında sorun özellikle Özal'la Demirel arasındaki mücadele açısından önemlidir. Çünkü ne sosyal demokrasi, ne de sosyal demokrasinin bir bölümünü parsellemiş bulunan B.Ecevit alternatif olmaktan, iktidar şansına sahip bulunmaktan çok mu çok uzaktır.

Şu halde adı geçen yasağın sona ermesi, zaten ANAP'la DYP arasında geçeceği belli olan genel seçimlerde Demirel'in sadece fiilen değil resmen de DYP'nin başına geçmesi ve başbakan adayı olarak seçim meydanlarına çıkması ANAP'la DYP arasındaki mücadelede kuşkusuz ki, ANAP aleyhine ve DYP lehine önemli bir faktördür. Kaldı ki, Demirel'in yanısıra yasaklı diğer AP yöneticileri de DYP'nin başına gelecek, yani eski AP tüm ağır toplarıyla iktidara talip olacaktır.

Özal'ın adı geçen yasaklar konusunu bu denli sürüncemede bırakması, oyalaması, sorunla uzun süre oynaması da bu faktörden ileri gelmekteydi.

Adı geçen referanduma mevcut politik durum somutluğunda baktığımızda görülen odur ki, bu referandum demokrasinin özüne değgin bir referandum değildir. Çünkü Demirel ve ekibinin resmen DYP'nin başına geçmesini engelleyen yasağın kaldırılması demokratikleşmenin bir ifadesi değildir.

Türkiye'de sayısız yasaklar vardır ve bu yasaklar yüzünden demokrasi yoktur. Bu yasakların içinden sadece bir tanesinin —o da burjuva politikacılarının üzerindeki yasağın— kaldırılması demokratikleşmeyi başlatmaz.

Çünkü asıl yasaklar halka, en geniş emekçi kitlelere ve toplumun en ileri kesimini oluşturan sola konulmuştur. Bu yasaklar arasında seçmenlerin Demirel ya da Ecevit'i seçme özgürlüğünün de yokedilmiş olması bir vakıadır. Şayet referandum sonucunda adı geçen yasak sona ererse, bu demektir ki, yasaklı Türkiye'de seçmen istediği herhangi bir burjuva politikacısı ve onun ekibi lehine oy kullanmasını engelleyen bir yasaktan kurtulmuş olacaktır. Ama sola konulmuş siyaset, düşünce ve örgütlenme özgürlüğünden, grev ve toplu sözleşme özgürlüğüne, diğer sendikal özgürlüklere, toplantı ve gösteri özgürlüğüne, üniversite özerkliği, eğitim özgürlüğü, Kürt halkının ulusal demokratik hak ve özgürlüklerine kadar sayısız yasaklar ve baskılar varlıklarını sürdürmeye devam edeceklerdir.

Bir başka deyişle, bu özgürlüksüzlüklerin siyasal belgesi olan 1982 anayasasının, cunta anayasasının, sadece bir tek maddesi, 4. maddesi referanduma konulmaktadır. İşte bu nedenle bu referandum demokrasinin ruhuna inen bir referandum değildir.

Bununla birlikte bu böyledir diye, referanduma kayıtsız kalmak, olsa olsa Evren'in, Özal'ın ve rejimin işine yarar. Çünkü adı geçen anayasayla getirilmiş tüm yasaklar Cunta tarafından konulmuştur, burjuva muhalefetin zorlaması sonucunda onlardan sadece bir tanesinin kaldırılması tek başına hiç bir şey ifade etmese bile, referanduma seyirci kalınması, boykot vesaire gibi tutumlara girilmesi, sonuçta "Hayır" oylarının çoğunlukta kalmasına hizmet edecektir. Bu ise Evren-Özal rejiminin başarısından başka birşey değildir, onların iç ve dış kamuoyuna "görüyorsunuz, halk o siyasetçilere konulmuş yasakları tasvip ediyor" diye demagoji yapmasına fırsat hazırlamaktır.

Bu nedenle, "referanduma hayır" demek, sonuçta referandumda sorulacak olan yasakların kalkmasına taraftar mısınız? sorusuna "Hayır" demek anlamına gelecektir. Özal'ın da tekerlemeye başladığı gibi "hayır'da hayır vardır" politikası, Evrenlerin, Özalların politikasıdır.

(Devamı 8. sayfada)

Rejim, Burjuva Muhalefet ve Sol

Turgut Özal, hükümetin başına geldiği günden bu yana olduğu gibi gene ülkede politik gündemi belirlemeye devam ediyor. Herkesin de gördüğü gibi son aylarda anayasanın dördüncü maddesi, 175. maddesi gibi konularda ve şimdi de erken seçim konusunda burjuva muhalefetle istediği gibi oynuyor. Anayasayla ilgili sözkonusu tartışmalar referanduma bağlandıktan sonra, şimdi kamuoyu referandumdan ne çıkacak sorusunun yanısıra referandumu bir erken seçim izleyecek mi, izlemeyecek mi diye tartışmakta. T.Özal, erken seçim konusunda önce "fifti-fifti" gibi amiyane ve yuvarlak bir laf ediyor, sonra "belli olmaz bakarsınız erken seçim yaparız" diyor, arkasından bir demeç patlatıp "halkımız erken seçimden hoşlanmaz, hem mecliste 250'den fazla milletvekiline sahip güçlü bir iktidar varken erken seçime ne hacet" diye buyuruyor, bu sözün üzerinden çok geçmeden, "kışın seçim yapılmaz diye birşey yok, erken seçim kararı referandumdan önce alınabilir" ve erken seçim kışın yapılabilir tarzında sözler söylüyor.

Böylece burjuva politikacılarının politikaları, demeçleri, gazete manşetleri Özal'ın söyledikleriyle ve ona verilen karşılıklarla, yani sonuçta Özal tarafından belirleniyor.

Özal'ın panayır hokkabazlığı malûm; fakat kendisinin ülkede politika gündemini tayin eden kişi olması onun maharetinden ileri gelmiyor. Özal asıl kudretini arkasını dayamış bulunduğu komuta kademesinden alıyor. Çünkü diktatörlüğün asıl belirleyici politik gücü Özal ya da onun partisi ANAP değil, onlar sadece bir paravan görevi yapıyorlar. Diktatörlüğün aslî politik gücü Kenan Evren'e bağlı üst komuta kademesidir, onların emrindeki MİT'tir, Silahlı Kuvvetlerdir ve 12 Eylül'den sonra Cuntanın biçimlendirdiği birtakım kurumlardır.

Özal'ın politika arenasında yapmakta olduğu şey, sınırları adı geçen güçler ve kurumlar tarafından çizilmiş, kuralları gene onlar tarafından konmuş bir rejimde *öze değgin olmayan* konularla politika arenasında atraksiyon yapmak ve burjuva muhalefeti onlarla oyalamak.

Onun tayin ettiği, burjuva muhalefet partilerinin de muhalefet yaptıkları konuların hiçbiri rejimin özüne değgin konular değil, dedik. Bu tarzda bir muhalefet rejimin bam teline basmadığı için, eşeğini değil, palanını dövmekle iştigal ettiği için, devlet tapıncı içinde bulunduğu için rejimin iplerini ellerinde tutanlar hakimiyetlerini sürdürmektedirler.

Burjuva muhalefet derken bir genelleme yaparak sosyal demokrasi ile Doğru Yol Partisi'ni demokrasi anlayışları bakımından kuşkusuz ki aynı kaba koymamak gerekir. Yerli sosyal demokrasi —evrensel sosyal demokrasinin sahip olduğu ölçülerde bulunmamakla birlikte— bir demokratik programa sahiptir. Bu nedenle de, sosyal demokrasi DYP'den farklı olarak burjuva demokrasisini savunmaktadır. Ne var ki, —ve çok açıkça görüldüğü gibi— sosyal demokrasi bu siyasal programını etkili bir şekilde savunmaktan, onun gereği olan muhalefeti yapmaktan çok uzaktadır. Özellikle 28 Eylül ara seçimlerinden sonra sosyal demokrasi tam anlamıyla havlu atmıştır ve burjuva muhalefetin öncülüğünü şu anda DYP götürmektedir. Sosyal demokrasi ise halkın demokratik özlem ve istemlerine sahip çıkarak demokrasi mücadelesi vereceği yerde, rejimin belirlediği oyun kurallarına uyarak ve bu kurallar içinde Özal'ın tayin ettiği politik gündeme tabi olarak politika yapmaktadır. Oysa Evren-Özal ikilisinin çizdiği politika sınırları içinde kalmak ANAP ile DYP arasındaki çekişme için DYP'nin muhalefeti açısından normal karşılanabilir, fakat demokrasiyi iyi-kötü benimsemiş sosyal demokrasinin kendisini aynı alana hapsetmiş olması onu fazlasıyla etkisizleştirmekte ve muhalefet diye meydan Demirel'e kalmaktadır.

Sosyal demokrasinin demokrasi konusunda bu denli çapsız ve yetersiz kalmasının nedeni demokrasinin ancak kitle mücadelesiyle kazanılabileceği gerçeğine gözünü kapatmasıdır. Kitleleri, sendikaları, diğer demokratik meslek örgütlerini mücadeleye sokmayıp, halka dönerek "bana oy verin, iktidar olunca demokrasiyi getiririm" demekle demokrasinin gelmeyeceği yaşanmış sayısız deneylerden bellidir.

Demokrasi Türkiye'ye ne için lazımdır? Sosyal demokrasi her şeyden önce bu sorunun yanıtını düşünmelidir. Demokrasi denildiği zaman en geniş çalışan yığınların demokratik hak ve özgürlüklerinin sağlanması akla gelir. Demek ki, demokrasiden asıl yararlanacak olanlar işçilerdir, aydınlardır, köylülerdir, diğer çalışanlardır. Şu halde demokrasinin kazanılmasının, —fakat sadece kazanılmasının değil, aynı zamanda demokratik hak ve özgürlüklere sahip çıkılmasının— güvencesi kitlelerdir ve kitle mücadelesidir.

Sosyal demokrasi talip çıktığı demokratik görevlerden her geçen gün biraz daha uzaklaştıkça, elindeki siyasal, sendikal ve benzeri demokratik olanakları hiç ama hiç değerlendirmeyince ister istemez daha derin bunalımlara düşmektedir.

Bununla birlikte, Türkiye bilimsel sosyalist hareketi ve genel olarak Türkiye solu sosyal demokrasiyi demokratik mücadeledeki pısırıklığından ve basiretsizliğinden ötürü eleştirmekle görevlerini yapmış sayılmazlar. Çünkü siyasal demokrasinin kazanılması gibi güncel bir sorun dahi sözkonusu olsa, bu mücadelenin de en kararlı, en tutarlı unsurları soldan başkası değildir.

Oysa Türkiye solu bugünkü dağınık durumuyla ve halen sürmekte olan etkisizliğiyle sosyal devrim mücadelesinin çok uzağında olduğu gibi, demokratik harekette de başarısızdır.

Sol kendisi politik arenada bu

(Devamı 12. sayfada)

Kurt Dumanlı Havayı Sever

Apocular geçtiğimiz ay Paris'te KOMKAR'lı Hüseyin Akagündüz'ü öldürdüler, bu olayı hemen Pınarcık köyünde 30 kişiyi öldürmeleri izledi. Özellikle bu ikinci olayla Apo ve Apocular günlerce Türk gazetelerinin sürmanşetlerine çıktılar, Le Monde'da bu olaya bir sayfaya yakın yazı ayrıldı ve bir de başyazı yazıldı, Avrupa televizyonlarında ve çeşitli gazetelerde bu habere yer verildi. Apocuların Avrupa'daki sözcüsü Brüksel'de düzenlediği bir basın toplantısında Pınarcık "eylemini" örgütü adına üstlendi ve savundu.

Buna karşılık diktatörlüğün elebaşları Pınarcık olayını kendi şovenist, militarist propagandaları için bol bol kullandılar, Avrupa Parlamentosu'nun üç gün önce Ermeni soykırımı hakkında aldığı kararı ve bu kararda Kürtlerin uğramakta oldukları zulmün de dile getirilmiş olmasını hatırlatarak Apocuların sözkonusu Kürt köyüne yaptıkları baskını, Türk militarizminin ve şovenizminin Kürt halkı üzerindeki mezalimini aklamak ve Kürt sorununu dile getiren Avrupa kamuoyunu suçlamak yönünde değerlendirdiler.

PKK'cılar bir yandan ülkesinin ulusal ve sosyal kurtuluşu doğrultusunda mücadeleye girişmiş bazı seçkin politik kadroları öldürmekle, öte yandan düzenledikleri köy baskınlarıyla büyük bir provokasyonun içindedirler.

Bu provokasyon şu anda her şeyden önce Kürt halkının kurulması, geliştirilip, güçlendirilmesi gerekli ulusal birliğini parçalamak şeklinde ortaya çıkmaktadır. Kırsal yörede aşiret bölünmelerinin küçümsenmeyecek bir yer tuttuğu Kürdistan'da sosyal ve politik gelişim sürecinde aşiretler arası çatışma ve gerginliklerin sönümlenmesi, kan davalarının sona ermesi ve ulusal topluluk olmanın temel bilinçsel ögelerinin öne çıkması sürecine Apocular eliyle büyük bir darbe indirilmektedir. Bizce "köy korucularını öldürme" adı altında yapılmakta olan asıl budur. Aşiretler arası gerginliklerin yükselmesi, kan davalarının hortlatılması ya da yenilerinin yaratılması, Kürt halkının parçalanmasına, Türkiye Kürdistanı'nın "Lübnanlaştırılmasına" hizmet eder. Kürt halkının maruz bulunduğu zulmün kat kat katmerleştirilmesi, Kürdistan'ın her karış toprağının militarist çizmelerle daha çok ezilmesi, ezen ulus saldırganlığının daha da örgütlendirilmesi, teçhizatlandırılması, Türk devletinin oradaki varlığının görülmemiş boyutlarda pekiştirilmesi gibi amaçlara bol bol yardımcı olan PKK, bütün bunlara ilaveten de bir halkın, bir ulusun kurtuluş kavgasının en büyük güvencesi olan *birliğe* zarar verecek, bunu engelleyecek, geciktirecek, hatta güçleştirip, imkansızlaştıracak eylemlerle Kürt halkına en büyük kötülüğü yapmaktadır.

Çünkü bu birliğin kurulmasına yönelik engelleyici planlar bizatihi Türk devletinin planlarıdır. Cumhuriyet burjuvazisinin de başından beri yaptığı, Kürt halkı içindeki mezhep ve aşiret bölünmelerinden yararlanmak olmuştur.

Bu nedenle, Pınarcık ve benzeri saldırı girişimlerini pekâlâ kendilerine TC ordusu dışındaki giysiler giydirilmiş Türk özel timleri de yapabilirlerdi, ya da yarın benzeri girişimler PKK'cı adı altında Türk devleti tarafından da düzenlenebilir (ve üstelik PKK'cılar "bu eylemi biz yapmadık" da demezler, bunun da kendi propaganlarına hizmet ettiğini düşünürler).

Burada söylemek istediğimiz şey, Kürdistan'da varılan noktada Türk devletinin bir takım tertipleriyle, Apocuların eylemlerinin rahatlıkla birbirine karışacak kadar, Türk devletinin amaçlarına hizmet edeceğidir.

Halkımızın "kurt dumanlı havayı sever" diye bir sözü vardır ve hakim sınıfların Kürdistan planlarının uygulanması için en müsait ortam böyle bir dumanlı havadır. Tarihte uzun bir devlet deneyimine sahip Türk devleti şimdi bol bol bu dumanlı havadan yararlanmaktadır. Ve bu dumanlı havanın yaratılmasında Apocuların büyük rolü olmuştur.

Kadın, çocuk, yaşlı da dahil olmak üzere sivil halkın topluca öldürülmesi bugüne değin hakim sınıfların ya da hakim ulusların ezilen kitlelere reva gördüğü bir uygulamadır. Aynı şeyin "ezilen Kürt halkı" adına yapıldığının iddia edilmesi büyük bir yanıltmacadır. Bütün bu saldırıların ve gelecek olan yenilerinin Kürdistan halkının birliğine vereceği zararın asgariye indirilmesi ise Kürt halkının ulusal ve sosyal kurtuluş bilinci yönünde politikleştirilmesidir. Elbette bu bugünden yarına gerçekleşecek kadar kolay değildir, fakat bu başarılamadığı müddetçe devlet binbir tertip içinde olacaktır, kimi aşiretleri yanına alıp kullanacaktır, bu tür PKK ve benzeri saldırılara muhatap olan yöreler kendilerini korumak için yılana sarılacaklar, yani devlet himayesini yeğleyeceklerdir, ilh.

Kürt halkının iki ateş arasında kalmışlığında yılana sarılmasından daha kötü bir şey yoktur, o yılan çok başlıdır ve Kürt halkına kan kusturan ana mihraktır.

Kürt olsun, Türk olsun tüm devrimci, ilerici, yurtsever unsurların karşıdaki düşmanı, yani merkezi otoriteyi çok iyi tanımalarını ve halklarımızın politizasyonu için güçlerini yoğunlaştırmaları gerekmektedir. Bunun da yolu bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm mücadelesinin örgütlü ve yığınsal olarak güçlendirilmesidir.

Dikkat edilecek olursa merkezi otorite, bütün bu eylemleri bahane edip devlet ve devlet gücü propagandasını yoğunlaştırmaktadır. Bu propagandalar hem Kürt halkına hem de Türk halkına yöneliktir. Devlet ve devletin güçlendirilmesi kavramları ise halklarımızın ulusal ve sosyal kurtuluş mücadelesinin en büyük politik düşmanı olan kavramlardır, doğrudan doğruya faşizmin, militarizmin, ezen ulus şovenizminin, halk ve demokrasi düşmanlığının, sosyalizm düşmanlığının ta kendisidir.

Tekrar edelim, konuyla ilgili olarak tüm ajitasyonumuzun ana ekseni merkezi otoriteye karşı çıkmaktır, merkezi otoritenin daha da

(Devamı 12. sayfada)

İşçi Sınıfının Siyasi Birliği Sürecini Kolaylaştırmak Herkesin Görevidir

Türkiye işçi sınıfı hareketinin siyasi birliği meselesi daha baştan beri üzerinde en fazla durduğumuz konulardan birisi oldu. Siyasi birliğin gerçekleşmesi, Marksist-Leninist ideolojiyi kendilerine kılavuz edinen ve proletarya enternasyonalizmini doğru olarak değerlendiren örgütlerin —ve hatta tek tek kişilerin— aynı ve tek bir çatı altında birleşmeleri için devamlı çaba gösterdik, bu doğrultuda olumlu ve yapıcı girişimlerde bulunduk. Uğraşlarımız sonucunda örgütler arası birleşmeleri sağlayacak bir başarıya henüz ulaşamadık. Ama birlikçi tutumumuzun da tümüyle başarısız kaldığı, birlik meselesindeki bilimsel ve ilkeli politikamızın hiç bir olumlu etki yaratmadığı söylenemez. Gerçi pek çok sol parti, Türkiye'de adet olduğu veçhile, ayrılmalar ve kopmalar nedeniyle azımsanmayacak kan kaybına maruz kaldılar. Ama öte yandan da sol içinde birlik ve beraberlik arzuları güçlendi, birlikçi eğilimler ağırlık kazandılar. Bu olgunun somut örneklerinden birisi, Türkiye İşçi Partisi ile Türkiye Komünist Partisi'nin birleşme girişimi.

Bilindiği gibi 12 Eylül 1980 darbesi öncesinde TSİP ile TİP arasında birleşmeyi öngören girişimler olmuş, ancak girişimlerin sonucu alınamamıştı. Daha sonra, Darbe'yi izleyen dönemde de, —yine bilindiği gibi— TSİP ile TİP arasında birleşmeye ilişkin görüşmeler ve yazışmalar oldu. Ancak bunlardan da bir sonuç alınamadı. Son olarak TSİP yönetiminin 1983 yılı ortalarında birleşme görüşmelerinin yeniden başlamasına ilişkin teklifi TİP yetkilileri tarafından cevapsız bırakılınca, kaçınılmaz olarak mesele askıya alınmış oldu. TSİP yönetimi Türkiye proletaryasının siyasi birliği meselesini somut olarak nasıl değerlendirdiğini belirleyen ve örgütsel birleşmeyi öngören bir teklifi yine yazılı olarak Aralık 1984 tarihinde TKP yönetimine iletti. Bu girişim de herhangi bir sonuç vermedi.

Bunların yanısıra TİP ve TKP yetkilileri çeşitli vesilelerle örgütsel birleşmelerine ilişkin açıklamalarda bulundular. Bu tür beyanlar halen sürüyor. Bu konudaki açıklamaların en sonuncularından birisi Yeni Gündem dergisinin 12 Nisan tarihli sayısında TKP G.Sekreteri H.Kutlu'nun söylediği şu sözler:

"Birlik süresince ilkesel konumlarda değişiklik sözkonusu değildir. İlk aşamada TİP ile TSİP hakkında ve birleşmeleri hususunda konuşmak bize düşmez. Bizim TKP olarak TİP ile birleşmemiz konusu 12 Eylül öncesine dayanır. Ve biz TİP'i tarihi bakımdan değerlendiriyoruz. Bu değerlendirmede tarihsel olarak işçi sınıfı hareketinden TKP ve TİP olarak iki kolun çıkması görünümü vardı. Şimdi ise bu tarihsel ayrışımı TİP ile birleşerek kapatmak istiyoruz. Birlik sorununun temeli budur ve yalnız bizim yaklaşımımız değildir. TKP ile TİP birleştiğinde, ki bu çok kısa bir süre içerisinde olacaktır, bu olgu ile Türkiye işçi sınıfının tarihsel ayrımı son bulacak. Bu birleşme TKP çatısı altında birleşmek isteyen diğer parti ve toplulukların katılımını geciktirmek anlamına gelmeyecek. Dünya pratiğinde devrim öncesinde iki sol partinin birleşmelerinin örneği yoktur, bu zor ve de zor olduğu kadar değerli atılımı gerçekleştirmek bize onur veriyor."

Böylece TSİP'in, gerek TİP gerekse TKP nezdinde yürüttüğü işçi sınıfının siyasi hareketinin örgütsel birliğini öngören girişimlerin neden sessiz geçiştirildiği açığa çıkıyor. TKP G.Sekreteri'ne göre Türkiye işçi sınıfı hareketinde sadece iki parti var; TKP ve TİP; bunlar birleştiğinde işçi sınıfının siyasi birliği sağlanmış olacak. Olup bitenlere bakılırsa TİP yönetimi de aynı görüşü paylaşıyor olmalı. Çünkü, doğrudan TİP'i ilgilendiren bu beyan üzerine TİP yetkililerinden herhangi bir yorum çıkmadı. Ayrıca, TSİP'in son önerisinin TİP tarafından cevapsız bırakılması, TİP yönetiminin de benzeri bir görüşü benimsediğini teyid ediyor.

Öyleyse TİP konuya ilişkin görüşünü değiştirmiş oluyor. Çünkü geçmişte TSİP ile TİP arasında birleşmeyi öngören somut görüşmeler olmuştu. Bir partinin her hangi bir konuya ilişkin görüşünde zamanla değişiklik olmasının yadırganacak bir tarafı yok. Ancak böylesi bir değişikliğin, inandırıcı olabilmesi için somut gerekçeleriyle ortaya konması, değişikliğin hangi maddi temellerden kaynaklandığının açıklanması şart.

H.KUTLU'NUN BELİRLEMELERİ GERÇEĞİ AKSETTİRMİYOR

Yeni Gündem dergisinden aldığımız yukarıdaki pasajda H. Kutlu'nun, Türkiye işçi sınıfı hareketinin siyasi veçhesine ilişkin tespitlerinin gerçeği aksettirmekten çok uzak olduğu biliniyor. Yine de bu iddiaları düzeltmekte yarar var.

Herşeyden önce bir işçi sınıfı hareketinden farklı kolların çıkması, işçi sınıfının toplumda yeni yeni şekillenmeye başladığı ilk dönemlerde, az çok **zamandaş** olur. İşçi sınıfı tarihinin, dünyanın hemen bütün ülkeleri için gösterdiği budur. Ve bu ayrı kollar fazla zaman yitirmeden birleşerek işçi sınıfının siyasi birliğini oluştururlar. Oysa TKP'nin doğum tarihi 1920, TİP'inki ise en azından 1961, bugün birleşme konusu olan ikinci TİP'in doğum tarihi ise 1975. Arada yarım yüzyılı aşkın bir nesil farkı var!

Yok H.Kutlu yukarıdaki sözleriyle TKP ile TİP arasında tarihsel olarak, örneğin Bulgaristan'da geçmişte Komünist Partisi ile İşçi Partisi arasındakine benzer bir konumun varlığından söz ediyor da, şimdi bu farklılığın ortadan kalkmasının zamanı geldiğini söylüyorsa, bu da gerçekleri alabildiğine zorlamak olur. Çünkü TKP, BKP'-

ninkine benzer bir rol oynayacak maddi imkanlara, tarihi olarak sahip olamamıştır.

Öyleyse işçi sınıfı hareketinin gerçeği nedir?

Gerçek kısaca şöyledir.

1951 tevkifatı ile birlikte TKP'nin, bir parti olarak işlerliği fiilen kesintiye uğramıştır. Bunun sonucu olarak 1950'li ve 1960'lı yıllarda TKP Türkiye'de bir işçi sınıfı örgütü olarak politik faaliyet gösterememiştir. Bu bir suçlama ya da itham olarak değerlendirilmemelidir. Bu sadece gerçek durumun tespitidir.

TKP'nin faaliyetinin fiilen durmuş olması, kuşkusuz ki işçi sınıfı devrimcilerinin tükendiği anlamına hiç gelmez. Gerek hapisteki, gerek tevkifatta ele geçmemiş olan o dönemin Marksistleri işçi sınıfının politik hareketinin kazanımlarının daha sonraki nesillere aktarılmasını ve geleneğin olabildiği kadarıyla sürdürülmesini mümkün kılmışlardır. Bu bakımdan bu sürekliliğe katkıda bulunan herkes işçi sınıfı hareketinin takdirine ve şükranına hak kazanmıştır.

1961'de kurulan TİP ise klasik evrensel modele uymayan, işçi sınıfı mücadelesi açısından Türkiye'nin o günkü şartlarına özgü "nevi şahsına mahsus" bir denemedir. Sosyalizm kelimesinin bile ağıza salavatla alındığı bir dönemde, TİP, sosyalizmin toplumsal meşruiyet kazanmasında çok hayati bir görevi yerine getirmiştir. Bunun yanısıra antiemperyalist hareketin güçlenmesinde de önemli katkılarda bulunmuştur. Bütün bu olumlu yanlarından ötürü de yukarıda andığımız "geleneğin aktarıcıları" TİP'i desteklemişler, şartların elverdiği ölçüde TİP'e omuz vermişlerdir.

Daha sonra olup bitenler biliniyor. 1960'ların TİP'i genel anlamda sol bir partiydi ve bu nedenle sol içindeki hemen tüm eğilimleri bağrında topluyordu. TİP'in ilk dönemdeki başarılı yükseliş grafiğinin 1960'ların ikinci yarısında devam etmemesi de sol düşünce yelpazesi içindeki farklı görüşlerin kristalleşmelerini ivmelendirince, 1960'ların sonuna doğru TİP, sonsuz hizipleşmelere ve bu hiziplerin çekişmelerine sahne oldu. Ve bünyesinde yer alan grupların ağırlıklı bölümünün örgütü terketmeleri sonucu, 1960'ların TİP'i tarihi anlamda, fiilen dağıldı. Bu bakımdan 1970'de yapılan 4. Kongre sonrasındaki TİP'i, 1960'ların TİP'inden nitel ve nicel olarak ayırt etmek doğru olur. Ki bu TİP de fazla yaşamadan 1971 yılında faşizm tarafından kapatıldı. Böylece eski TİP' in olduğu gibi, yenilenmiş TİP'in de örgütsel varlığı sona erdi. Sonuçta 12 Mart dönemi boyunca işçi sınıfının politik hareketinde bir **kesinti** daha meydana geldi.

ÖRGÜTLÜ MÜCADELE 12 MART DÖNEMİNDE KESİNTİYE UĞRUYOR

Bu **kesinti**, bütün çabalara rağmen proletarya hareketinin birliğinin sağlanmasıyla aşılamadı. Bilindiği gibi, önce 1974'de TSİP kuruldu. Onu 1975'de kurulan bugünkü TİP izledi. Yine aynı dönemlerde TKP'nin de etkinliği duyulmaya başlandı. Ayrıca bunların yanısıra çeşitli sol hareketler de ortaya çıktılar.

Özel olarak "işçi sınıfı hareketinden", daha geniş olarak sol hareketten çeşitli "kollar" çıktıysa bu —hem "tarihsel" olarak, hem de hepimizin yaşadığı toplumsal gerçeklik olarak— aynen böyle oldu; yoksa H.Kutlu'nun iddia ettiği gibi değil. Onun içindir ki biz daha en baştan beri işçi sınıfı hareketindeki bu spontane denilebilecek oluşumların giderilmesinin zorunluluğuna dikkati çektik, bu uğurda yapıcı bir politika izledik, somut, olumlu girişimlerde bulunduk.

Yine de H.Kutlu'nun meseleye yaklaşımı, 1970'lerdeki TKP yönetiminin aynı konudaki politikasından bir adım daha ileri. Çünkü o günlerde, TKP proletarya hareketinin temsilcisi olarak kendisinden başkasını tanımıyordu. Şimdi TİP'le ilgili olarak eski görüşünü değiştiren TKP hayatın kendisinin dayatması sonucu gerçeği kabul edip bunun gereklerini yerine getirmek doğrultusunda olumlu bir adım atmış oluyor.

Olumlu da sayılsa bu adım Türkiye proletaryasının siyasi birliğinin sağlanmasında daha ilk adım olur. Çünkü siyasi birliğin kapsamı, bizim defalarca altını çizdiğimiz gibi gerek partiler açısından, gerekse böylesi bir birliğin gerçekleşmesi halinde onun cezbedeceği tek tek kişiler bakımından, kat be kat daha geniştir.

TİP-TKP BİRLEŞMESİNİN OLUMLU VE OLUMSUZ YANLARI

TİP ile TKP birleştikleri takdirde bunun ne gibi sonuçları olabilir?

Şimdiye kadar bölünmelerin ve dağılmaların kural olduğu sol hareket içinde bir birleşme objektif olarak olumlu bir gelişmedir. Böylesi, birlikçi eğilimleri teşvik eder ve geliştirir. Ayrıca bu birleşme, birlik kapsamı içinde yer alanların sayısını da bir azalttığı için, siyasi birliğin bundan sonraki muhatapları arasındaki ilişkileri teknik bakımdan daha sadeleştirebilir.

TİP ile TKP'nin birleşmelerinin bu olumlulukları yanısıra olumsuzlukları da vardır.

Olumsuzlukların başında siyasi birliğin kapsamını daraltmak geliyor. Meselenin her iki örgüt dışında başka muhatapları da var. Üstelik bu gerçek solda yer alan herkes tarafından bilindiği gibi proletarya hareketinin kapsamlı ve temsil kabiliyeti olan bir birliğe kavuşmasını arzu eden herkesi yakından ilgilendiriyor. Siyasi birlikten yana olanlar neden meselenin geniş kapsamıyla ele alınmadığını düşünüyorlar ve bu tavrın altında örgütsel bencilliğin bulunmasından kuşkulanıyorlar. Nitekim H.Kutlu'nun birliği TİP ve TKP'nin birleşmesine indirgeyen gerçek dışı iddiaları da böyle düşünenlere hak verdiriyor.

"Bu bir ilk adımdır, arkası gelir" dense, yine de bu olumsuzluğa, —birleşmenin getirdiği objektif olumluluk yanında— bir ölçüde hoşgörü ile bakmak mümkün. Ancak belirtiler hiç de böyle değil. En azından TKP, bu birleşmenin gerçekleşmesi halinde işçi sınıfının politik birliği meselesine "bitecek" diye bakıyor. Böylece birlik doğrultusundaki engellerden sadece birisinin aşılması bahasına esas birliğin yolu iyice tıkanıyor. H.Kutlu'nun "isteyen gelir, TKP'ye katılır" demeye getiren sözleri, TKP'nin, önümüzdeki dönemde de, siyasi birliğin sağlanması girişimleri karşısında sekter ve olumsuz bir politika izlemeye aday olduğunun delili.

KADROLARIN HASSASİYETLERİNİ İSTİSMAR ETMEK BİR YARAR SAĞLAMAZ

Haydar Kutlu, TİP ve TKP'nin birleşmesiyle işçi sınıfı hareketinin siyasi birliğinin sağlanmış olacağını iddia ederken bu iddiasına ikna edici bir görünüm vermek amacıyla, "Birlik sorununun temeli budur ve de yalnız **bizim yaklaşımımız değildir.**" (siyahlar bizim) diyor. Oysa röportajı yapan Y.Gündem muhabiri sorusuna "1970'li yıllarda TKP, TİP ve TSİP' in neden tek bir parti olmadıkları sorulurdu" diyerek başlamış. Yani "birlik sorununun temeli" noktasında **herkesin** H.Kutlu'dan **farklı** düşündüğünü daha söze başlarken açık açık ortaya koymuş. Böyle olduğu halde H.Kutlu sorunun soruluş şeklini geçiştiriyor ve kendi görüşlerinin yalnız kendi yaklaşımları olmadığını söyleyerek imâlı bir "mesaj" iletiyor.

Bu mesaj son derece yakışıksız. "Bütün ülkelerin işçileri, birleşin!" sözlerini en temel ve ilkesel slogan olarak kabul edenlerin, tek bir ülkede dahi olsa işçilerin birliğini daraltıcı yaklaşımlardan yana olmaları, **asla** düşünülemeyecek bir olgudur. Üstelik de dünya işçi sınıfının, devrimci mücadelelerin tarihi H.Kutlu'nun iddiasının tam tersini kanıtlayan örneklerle doludur. Proletarya enternasyonalizmi, tek tek ülkelerde işçi sınıfı hareketinin her zaman birliğini savunmuş ve saygınlığı sayesinde birliklerin sağlanmasına önemli katkılarda bulunmuştur. Daha 1920'lerin başlarında Lenin 4 küçük gruba bölünmüş olan B.Britanya komünistlerine herşeyden önce, **ilk adım** olarak birleşmelerini öneriyordu. Bir işçi hareketi olmadığı halde Filistin Kurtuluş Örgütü'nde birliğin yeniden sağlanabilmesi için harcanan çabalar ve alınan sonuç ise, birlikçi bir "yaklaşım"ın son örneklerinden birisidir.

Böyleyken H.Kutlu kendi yaklaşımında yalnız olmadıklarını söylüyorsa, bu TKP'nin tek yanlı enformasyonu sayesinde mümkün olabilmiş demektir. Bu da anlaşılabilir bir olgudur. Çünkü enforme olanlar, enformasyonun gerçeklerle ne ölçüde uyuştuğunu tahkik etmeyi ne kendi **etik** anlayışlarına sığdırırlar, ne de dünyanın ve sosyalizmin bunca devâsâ problemleri varken, işi gücü bırakıp Türkiye siyasetinde hâlâ daha marjinalliği aşmamış olanların problemlerini kendilerine başlıca mesele edinirler.

Türkiye işçi sınıfının siyasi birliği konusunda TKP'nin gerçeklere ters düşen görüşü onaylanıyorsa, bu kuşkusuz bir olumsuzluktur. Ne ki bir ülkede işçi sınıfının birliğini sağlayacak olan, o ülkenin maddi toplumsal şartlarıdır, ilk başta da işçi sınıfının kitlesinin maddi varlığıdır, onun meseleyi değerlendirişidir. Bugün işçi sınıfının kitlesi ağırlıklı bölümüyle sosyalizmin en basit kavramlarına dahi yabancıdır. İşçi sınıfı siyasi hareketi içindeki bölünmüşlüğün sürüyor olmasının maddi temelini meydana getiren de başlıca bu olgudur. H.Kutlu da gerçeklerle bağdaşmayan iddialarda bulunabiliyorsa bu, aynı olgu nedeniyledir. Çünkü sınıfın bütünü içinde önemsenecek bir desteğe sahip olmayanın, "küçük olsun da benim olsun" diye düşünmekle kaybedeceği fazla bir şey zaten yoktur.

Siyasi birlik meselesi, işçi sınıfı sosyalizme kazanıldığı, sosyalistler kitle desteğini artırdıkları ölçüde, toplumsal temelin dayatmasıyla ivme kazanacaktır. Kısacası, birliği daraltan sekter görüşleri geçersiz kılacak olan, ilk başta **Türkiye işçi sınıfının kendisidir**, onun davranmasıdır. Uluslararası proletarya hareketi de bu sürece yardımcı olduğu ölçüde siyasi birliğin gerçekleşmesi kolaylaşacaktır.

İşçi sınıfının kitlesel anlamda tayin ediciliği henüz önemli bir faktör haline gelmediği içindir ki, H.Kutlu'nun kendi yaklaşımlarında yalnız olmadıklarını söylerken güttüğü amaç, **kadrolara mesaj** iletmek. Bir prestij odağını kullanarak "bakın ha, bu düşüncede olan sadece ben değilim, **'onlar'** da benim gibi düşünüyorlar" demeye getiriyor. Kadroların bu konuda ne kadar **hassas** oldukları malum. Çünkü dünya devrimci sürecinin 1970'li yıllardaki başarıları kadroların ezici çoğunluğunu büyülemiş ve biçimlendirmiş. İnançlarını hâlâ daha koruyor olmalarının başlıca nedeni, varolan sosyalizmin belkemiğine duyagelmekte oldukları hayranlık. İşte H.Kutlu düpedüz bu hayranlığı istismar ediyor. Türkiye'de yaşayan herkesin —ve dolayısıyla kendi kadrolarının da— bildikleri bir gerçeği, siyasi birliğin TİP ve TKP'nin birleştirilmesine indirgenemeyeceği gerçeğini, "prestij odağını" arkasına alarak unutturmak istiyor. Böyle davranmanın etik sakıncasını hesaba katmıyor.

DEVRİM ÖNCESİNDE BİRLEŞMENİN BAŞKA ÖRNEĞİ YOK MU?

Haydar Kutlu'nun TİP, TKP birleşmesine verdiği payeyi de bir komünistin sahip olması gereken tevazu ile bağdaştırmak bir hayli müşkül. Yıllarca kendilerinden başkalarını işçi sınıfı siyasetinin dışında gören TKP şimdi sadece TİP'in varlığını kabul etmekle, sanki çok önemli bir görev başarmış gibi övünüyor. Üstelik siyasi birliği tarihte ilk başaranın kendileri olduğunu ilan ederek, başka ülkelerin kardeş partilerinin siyasi birliğe ilişkin başarılarını görmezden geliyor. Oysa görüşünü ikna edici kılmak için proletarya enternasyonalizmini "refere" eden bir kimsenin, örneğin Meksika'da siyasi birlik konusunda olup bitenlerden habersiz olması beklenemez. Diyelim 1978 yılında gazetemiz yayınları arasında çıkan "Sosyalist Birlik ve Meksika Deneyi" isimli kitabı görmek imkanına sahip olmadı, Atılım'ın 1 Şubat 1987 tarihli sayısında konuya ilişkin olarak yayınlanan yazıyı da mı görmedi.

Kuşkusuz devrim öncesinde sol partilerin birleştiği tek ülke Meksika değil. Ancak Meksika deneyi çok anlamlı. Çünkü orada birlik doğrultusunda inisiyatif ilk aşamada Meksika Komünist Partisi'nden geliyor. Nedeni açık: Bir komünistin ilk görevlerinden birisi işçi sınıfının birliği ilkesini gözetmek, bu ilkeyle uyumlu bir şekilde işçi sınıfının siyasi birliğinin sağlanmasına ve korunmasına hizmet etmektir. Bunun da yolu, eğer işçi sınıfının siyasi hareketi bölünmüş durumda ise, birliği sağlamak için çaba göstermekten, ülkedeki tüm Marksist-Leninistleri tek bir çatı altında toplayacak girişimlerde bulunmaktan geçer. Meksika Komünist Partisi bu birliği sağlayabilmek içim azami çabayı gösteriyor ve sonuçta da

ikna edebildiklerini aynı çatı altında toplamayı başarıyor. Böylece MKP'nin de kurucularından birisi olduğu Meksika Birleşik Sosyalist Partisi (MBSP) oluşuyor. Meksikalı komünistler bu kadarıyla da yetinmiyorlar ve ilk aşamada birliğe yanaşmayan başkalarını da birliğe kazanmak için azami çabayı gösteriyorlar. Sonuçta bu kucaklayıcı ve mütevazi politikalarının semeresini görüyorlar: Bu sefer MBSP'nin kendisi dahil beş sol örgüt yeni bir parti, "Meksika Sosyalist Partisi"ni oluşturma kararı alıyorlar. Böylece Meksika solu yarım yüzyılı aşkın süredir iktidarı elinde bulunduran Resmi Devrimci Parti karşısında en güçlü muhalefet odağı olarak çıkmak imkânına kavuşuyor.

SİYASİ BİRLİK İDEOLOJİK BİRLİK TEMELİNDE OLUR

Meksika deneyinin bizler için de son derece öğretici, daha da öteye teşvik edici olmaması için ne gibi bir sebep vardı?

"Vardı" diyoruz, çünkü TKP bir yandan işçi sınıfının siyasetini sadece kendisiyle, —ya da gerçekleşmesi halinde TKP-TİP birliği ile— sınırlarken, izlediği politika ile de proletarya hareketi içindeki diğerlerinden yavaş yavaş uzaklaşıyor, sol çevrelerin giderek daha tepkisini çeker hale geliyor. Şurası bir gerçek ki, TKP son dönemlerde Marksist ideolojiye ve işçi sınıfının bağımsız hattına yeterince itina göstermeyen bir politika izliyor.

Siyasi birlik meselesinde, bu meselenin önümüzdeki dönemde izleyeceği sürecin şekillenmesinde **esas önemli** olan nokta bu. Yazımızın şimdiye kadarki bölümüde TKP'nin siyasi birlik meselesindeki sekterliğini eleştirirken **verili bir birlik kapsamını** "öncül" aldık ve bununla bağdaşmayan girişimleri, davranışları gözden geçirdik.

"Birlik kapsamı"nı belirleyen hiç kuşkusuz **ideolojik temeldir.** Bu açıdan "verili birlik kapsamı"nı değerlendirişimizde henüz herhangi bir değişiklik olmuş değil. Ancak geçmişe kıyasla siyasi birlik meselesinin, TKP'yi de kapsayacak şekilde ideolojik birlik temelinde gerçekleşmesinin günden güne daha zorlaşmakta olduğu gerçeğini de görmezden gelemeyiz. TKP'nin Ulusal Demokrasi Programı bu olgunun en açık kanıtlarından birisi.

Bunca uyarılara rağmen TKP "Ulusal Demokrasi Programı" adını verdiği iktidar programını kabul etti. Üstelik kabul edilen metin "tez" halindeki metinde eleştirilen bazı noktalarda daha da olumsuz belirlemeler içeriyor. Örneğin TKP'nin de bileşiminde yer almayı öngördüğü "ulusal demokrasi" iktidarının toplumsal temeli belirlenirken, işçilerin, köylülerin, diğer emekçilerin yanısıra, kelimesi kelimesine "küçük büyük sanayici ve işadamları" da sayılıyor.

TSİP'in, TKP'nin tezleri ile ilgili Görüşleri'nde bu noktaya kısaca değinmiş ve ulusal demokrasinin güçleri arasına TKP Programı'ndakinden fazla olarak "ulusal sanayici" zümresinin ilave edilmiş olmasına dikkati çekmiştik. Şimdi TKP aynı noktada "tez"deki metinden daha da ileri —ya da **geri**— gidiyor ve "küçük ve orta işletme sahiplerinin, ulusal sanayicilerin" ibaresini "küçük büyük sanayici ve işadamları" ibaresiyle değiştiriyor.

"Küçük büyük sanayici ve işadamları" zümresi, sömürücü ve asalak olmaları bir kenara, zaten bugün de iktidarda. Bunun somut örneği Türkiye Sanayi ve Ticaret Odaları ve Borsaları Birliği. Biliniyor bu örgüt tam tamına TKP'nin belirlemesiyle "küçük büyük sanayici ve işadamları"nın örgütü ve bugün örgütün başındaki şahıs Ali Coşkun ise, "Özal'ın adamı" olmakla ünlü!

Dahası bir de TÜSİAD var. Açık yazılışıyla aynen şöyle: Türkiye Sanayici ve İşadamları Derneği. Yani TKP'nin iktidar ortağı olarak gördüğü bir zümrenin adıyla sanıyla temsilcisi TÜSİAD. Gerçi TÜSİAD'ın kuruluş amacı odalardaki ve borsalardaki küçük ve orta boy sermaye sahiplerinin vızıldanmalarından arıtılmış bir birlik sağlamak, tekelci para babalarının ortak sesini duyurmak. Böyle de olsa "küçük büyük" ayırdetmeden "sanayici ve işadamlarını" tekmiliyle "ulusal demokrasi" iktidarının toplumsal temeli içinde kabul etmek, TÜSİAD'ı da iktidar koalisyonu içinde görmek demek. İnanılacak gibi değil ama TKP'nin kendi belirlediği tanımlamanın Türkiye şartlarındaki somutu ve kaçınılmaz sonucu bu.

GELECEĞİNİ "BU TOPRAKLARA" BAĞLAYANLAR

TKP "küçük büyük sanayici ve işadamları" derken TÜSİAD'cıları, tekelci parababalarını kasdetmediğini, çünkü cümlenin devamında "kısaca Türkiye'yi Türkiye yapan ve geleceğini bu topraklara bağlamış bütün güçler" diyerek böylelerini dışladığını ileri sürecekse bu hiç de inandırıcı olmaz. Çünkü, birincisi, gerçekten böyle düşünülmüş olsaydı TKP Programı'ndaki ve "tezler"deki ibareler **bile bile** değiştirilerek yerlerine **burjuvazinin bütününü** kapsayan bir ibare konulmazdı. Ayrıca, Bugünkü Türkiye'yi Türkiye yapanların içinde eğer sanayiciler ve işadamları da varsa hiç şüphe edilmesin ki bunların başında Koç, Sabancı, Eczacıbaşı, Ercan, Şara vb. aileler gelir. Üstelik "geleceğini" herkesten çok "bu topraklara bağlamış" olanlar da öncelikle bunlardır. Çünkü bunların varlıklarının ağırlıklı bölümü "bu topraklar" üzerindedir. Sermayelerini hemen tamamıyla "bu topraklara" yatırmışlardır. Artı değer sömürüsünü bu topraklar üzerinde gerçekleştirerek mevcut egemen konumlarını sürdürmektedirler. Şayet İsviçre bankalarındaki yedek akçeleri olmasa bunların çoğu Türkiye dışında acından ölmeseler bile sürüm sürüm sürünürler.

"Bu topraklar" dışına düştüklerinde acından ölebilecekler kategorisine K.Evren ve hempalarını da sokmak mümkün. Tekelci sermayenin bu silahlı bekçileri, hiç kuşku duyulmasın ki, geleceklerini herkesten daha çok "bu topraklara" bağlamışlardır.

Burjuvazinin geleceği "bu topraklara" böylesine perçinliyken işçilerin, emekçilerin yabana atılmayacak bir bölümü göçmen işçi olup çoktan geleceğini başka "topraklara" bağlamış durumda. Ve en azından bir o kadarı da bir an önce "bu topraklar"dan kurtulmak, geleceğini başka topraklarda aramak için kuyruğa girmiş bekliyor. Avrupa Topluluğu'nun serbest dolaşı-

ma "evet" dememesinin nedenini bilmeyen mi var?

Verdiğimiz örnek TKP'nin "ulusal demokrasi" programında, Marksist ideolojiyle ve proletaryanın bağımsız çizgisi ile bağdaştırılması bir hayli müşkül belirlemelerinden sadece birisi. Ama bizce en önemlilerinden birisi. Çünkü işçilere, emekçi halka nasıl bir iktidar öngördüğünü ortaya koyuyor.

Ne ki TKP bu kadarla da kalmıyor. H.Kutlu sol çevrelerde, "mutlaka burjuva basını çarpıtmıştır!" şeklinde yankılar uyandıran, "NATO'da kalmak"la ilgili, ya da "sosyalizmde başka partilerin olabilirliği"ne dair açıklamalar yapıyor. Üstelik bunları yaparken özgül şartların, somut durumların her hangi bir değerlendirmesini yapmıyor. TKP'nin resmi organları da burjuva basınında yer alan demeç ve röportajlara ek açıklamalar getirmediklerine göre bu konularda söylenenleri olduğu gibi kabul etmekten başka çare kalmıyor. Aslında sanırız doğrusu da bu. Çünkü gerek "NATO'da kalmak", gerekse işçi sınıfının iktidarında burjuva partilerinin varlıklarını korumaları, TKP'nin "ulusal demokrasi" programıyla da uyumlu. Uyumludan da öteye bu program böylesi politikaları zorunlu kılıyor.

TKP'NİN POLİTİKASI VE SOL BİRLİK'İN TEMEL BELGELERİ

TKP'nin izlediği politika muhayyel değil, içinde yer aldığı, varolan bir ittifakın, SOL BİRLİK'in politikasıyla, bu politikayı belirleyen —ve altında TKP'nin de imzası bulunan— temel belgelerle de bağdaşmıyor. Örneğin, SOL BİRLİK'in ne tür bir ittifak olduğunu, neleri amaçladığını belirleyen "Deklarasyon"un, **Türkiye'nin Toplumsal Kurtuluş Yolu** altbaşlıklı bölümünde şöyle deniyor.

"*... Emperyalizmle olan her türlü bağımlılık ilişkilerine son veren, tekelci sermayenin elindeki büyük üretim ve ulaşım araçlarını kamulaştıran, onun toplumsal yaşam üzerindeki ideolojik, politik egemenliğine son veren, Kürt ulusunun kendi kaderini özgürce belirleme hakkını tanıyan ve köklü bir toprak devrimini gerçekleştiren demokratik halk iktidarı, halklarımıza ulusal ve sosyal kurtuluş yolunu açacaktır.*"

Yukarıdaki bölüm SOL BİRLİK'in hedeflediği iktidarın niteliğini açıkça ortaya koyuyor. Bir de programı "Türkiye İçin Çıkış Yolu Önerisi" üst başlığı ile takdim edilen ve TKP'nin kendisini ortaklarından biri olarak gördüğü "ulusal demokratik iktidar" var. Ne ki TKP'nin içinde yer almayı öngördüğü bu iki iktidarı birbirleriyle bağdaştırmanın imkanı yok.

"Emperyalizmle olan her türlü bağımlılık ilişkilerine son verilmesi", evvel emirde NATO'dan çıkmayı, "tekelci sermayenin... toplumsal yaşam üzerindeki ideolojik, politik egemenliğine son verilmesi", tekelci sermayenin çıkarlarının temsilcisi partilerin faaliyetlerinin durdurulmasını gerektirir. Zaten, ilk başta bu ikinci tedbirdir ki, demokratik halk iktidarını proletarya demokrasisinin özgül biçimlerinden birisi yapar.

Şimdi ortaya son derece ilginç bir durum çıkıyor. SOL BİRLİK iktidara geldiğinde, onun ortaklarından birisi olan TKP NATO'dan çıkmayı, tekelci sermayenin politik faaliyetini durdurmayı taahhüt ediyor. Buna karşılık "ulusal demokratik" iktidarın ortaklarından birisi olmayı amaçlayan TKP, NATO'da kalmayı, tekelci burjuvazinin, örneğin DYP misali partileriyle işbirliği yapmayı öngörüyor! Böylece TKP, kendisinin de oluşmasında emeği geçtiği SOL BİRLİK'in ideolojik ve politik çerçevesini en hafif deyimiyle **zorluyor**.

"Sanayicilerle aynı safta yer almak", "bazı burjuva partileriyle işbirliği yapmak", "NATO'dan çıkmayı illa dayatmamak" vb. öngörüler, bir işçi sınıfı partisi için "zinhar günah işlemek" anlamına mı gelir?

Elbette değil! Örneğin antifaşist cepheler, onların **geçici hükümet programları** böylesi öngörüleri gerektirebilir. Ama TKP'nin yaptığının böylesiyle uzak yakın ilişkisi yok. Çünkü TKP'nin ulusal demokrasi programı, "Türkiye için çıkış yolu" göstermek iddiasında.

SONUÇ

TKP'nin ideolojik ve politik gidişi böyle. Üstelik bunları "şematik, basmakalıp yaklaşımlar" yerine "yeni bir anlayış ve yeni bir davranış" (Barış ve Ulusal Demokrasi Alternatif Programı, s. 63) adına yaptığını söylüyor. TKP'nin politikası kendisi için yeni olabilir. Ne ki, proletarya hareketinin tarihi, bu tür politikaların hiç de yeni olmadıklarını gösteriyor.

Bir kere daha altını çizelim; Türkiye proletaryasının siyasi birliği, **ideolojik birlik** temeli üzerinde gerçekleşecektir. Bu nedenle işçi sınıfı devrimcilerinin, Marksist ideolojinin sınırları içinde kalmaya, proletaryanın bağımsız çizgisini kollamaya azami itinayı göstermeleri gerekir. TKP ise bir işçi sınıfı partisinin sahip olması gereken ideolojik ve politik muhtevanın sınırlarını oldukça zorluyor. Bu gidiş TKP için hiç de hayra âlâmet değil.

Evet, işçi sınıfının siyasi birliğinin sağlanması hepimiz için acil önemini koruyor. Ne ki böylesi bir birlik "ulusal demokrasi programı" türünden ideolojik ve politik muhtevalarla asla gerçekleşmez. Ne bizlerin aklı ve yüreği kaldırır böyle bir birliği, ne de birliği özleyen öteki işçi sınıfı devrimcilerinin. ■

SADECE YASAKLARA DEĞİL,

(Baştarafı 1. sayfada)

Ülkemizin başta sol olmak üzere tüm ilerici, demokratik güçleri kendi ajitasyonlarında bu referandumla demokrasinin gelmeyeceğini, çünkü demokrasinin ona karşı getirilmiş tüm yasakların bertaraf edilmesiyle geleceğini, Cunta anayasasının sadece tek bir maddesinin değişmesinin demokrasi demek olmadığını, bu anayasanın toptan çöp sepetine atılması ve demokratik bir anayasanın yürürlüğe konulmasıyla demokratikleşmenin sağlanacağını ellerindeki tüm imkanlarla referandum ortamında kitlelere anlatmak, fakat bütün bunlara rağmen, seçmen vasfına sahip olanları sandığa gitmeye ve "Evet" oyu kullanmaya çağırmak görevi ile karşı karşıyadırlar.

Şu halde bu referandum ortamını 1982 anayasasının tümüne karşı bir siyasal çalışma haline dönüştürmeliyiz; referandumda "Evet" oyu kullanmakla işin bitmeyeceğini, asıl meselenin siyasi demokrasi olduğunu kitlelere anlatmalıyız. ■

Barışçı Politikanın Bedeli

Büyük Britanya seçimlerini beklenildiği gibi Muhafazakârlar kazandılar. Böylece Margaret Thatcher 1823 yılından bu yana, yani 160 yılı aşkın bir süredir üstüste üç seçim kazanan ilk ve tek B.Britanya başbakanı olmak ünvanını elde etti.

Muhafazakârlar seçimi kazandılar ama, doğrusu kendileri dahil kimse bu kadar açık farkla kazanacaklarına ve Avam Kamarası'nda 100'ü aşkın çoğunluk sağlayacaklarına ihtimal vermiyordu. Çünkü seçim kampanyası süresince yapılan anketler Muhafazakârlar ile İşçiler arasındaki farkın gitgide azaldığını göstermişti. Seçimlerin hemen arifesinde bu fark %6 civarına düşmüştü. Bu nedenle İşçi Partisi umutlanmaya dahi başlamıştı.

Mrs. Thatcher'in politikası malûm. Lakabının Iron Lady olması da bu politikası yüzünden. Herkese karşı demir gibi sert. Partisi içinde aşırı otoriter. O ne derse öyle oluyor. Muhalefete karşı son derece acımasız. Özellikle İşçi Partisi'ni zehir zemberek bir dille eleştiriyor. İşçi sınıfına, çalışan insanlara karşı daha önceki muhafazakâr politikacıların hepsini aratacak mertebede insafsız. Sekiz yıllık saltanatı boyunca bir yandan işsizlik arttığı gibi öte yandan da ortalama ücretlerde kayda değer bir yükselme olmadı. Bunun yanısıra devletin sosyal harcamalarına getirilen devasa kesintiler sonucu çalışanların toplam gelirleri reel olarak azalmış oldu. Sonuçta varlıklı azınlıkla, çalışanlar kitlesi arasındaki gelir uçurumu daha büyüdü. Yoksullar daha bir yoksullaştılar.

İç politikası böylesine "demir" gibi olan Mrs. Thatcher dış politikada da alabildiğine sert. Tarihin gördüğü en azılı antikomünist B.Britanya başbakanlarından birisi, belki de birincisi. Komünizm düşmanlığı öylesine iliklerine işlemiş ki İşçi Partisi'nin "sosyalizmi"ne dahi tahammülsüz. Seçimlerin hemen ertesi günü, seçim zaferinden aldığı hızla, Mrs. Thatcher "sosyalizmi bu topraklardan sileceğiz, çünkü sosyalizm Britanyalılara göre değil" diye beyanat verdi... Aslında onun fikrince sosyalizm insana göre değil; ama bugünlerde bu kadar endazeyi kaçıracak laflar etmek işine gelmiyor. Malûm ya, kendisi Gorbaçov'u çok takdir ediyor. Glasnost kampanyası süreciyle Sovyetler Birliği'nin liberalleşmesi ve giderek "batılılaşması" ihtimal dahiline girmişken, şu sıralarda biraz ihtiyatlı konuşmak daha yerinde olmaz mı?

"Demir leydi"nin bunca sertlikleri yanısıra pek yumuşak olduğu durumlar da var. Örneğin Reagan'a karşı alabildiğine yumuşak. İkisi arasındaki dayanışma, geleneksel anglosakson dayanışmasının boyutlarını kat be kat aşıyor. Kişiliğine onca övgü düzülen Thatcher, dış politikada Beyaz Saray'ın soğuk savaşı azdırma, uluslararası gerginliği tırmandırma politikasının kayıtsız şartsız destekcisi, ABD'nin her saldırganlığında **havan dövücünün hık deyicisi**.

Bunun yanısıra Mrs. Thatcher iç politikada da sermaye sınıfına alabildiğine yumuşak. Devletin sosyal harcamalarını hacamatlamasının, şehirlerdeki belediye konseylerini yürürlükten kaldırılmasının nedeni, bu yoldan edilecek toplumsal tasarrufların fiilen sermaye sahiplerine aktarılması. Üstelik Mrs. Thatcher sermayedarlara olan sempatisini açık etmekte de son derece pervasız. Başbakanlığı süresince işsizliğin artmış olduğunu kendisine hatırlatanlara, "bunun sebebi mahalli idarelerdeki solculardır, onlar vergiyi öylesine yüksek tutuyorlar ki, sermaye de kaçmak zorunda kalıyor. Düşürsünler vergiyi, sermaye yeniden yatırıma başlasın, işsizlik de azalsın" diyerek, kestirmeden çözümü gösteriyor.

Öyleyse nasıl oluyor da çalışanların çıkarını böylesine umursamayan, sosyalizme bu kadar acımasızca meydan okuyan, işçi sınıfını bu kertede karşısına alan, dış politikada böylesine saldırgan ve barış düşmanı bir kimse, hem de kimselere nasip olmayan bir başarı kazanıp üçüncü bir dönem daha Downing street, 10'da oturma hakkını elde edebiliyor?

Bu sorunun cevabı son derece basit: İşçi Partisi'nin nükleer silahlara karşı tutumu ve barışçı politikası yüzünden!

Bundan hemen bir yıl öncesine kadar herkes "Thatcher'ın işi bitik" diye bakıyordu. Gerçekten de Friedmancı politika bütünüyle iflas etmişti ve yapılacak ilk seçimde Muhafazakârlar'a tası tarağı toplayıp gitmekten başka çare kalmamıştı. Anketler bu gerçeği açıkça gösteriyordu. O günlerde durum seçim sonuçlarının hemen hemen tersi idi. Başı %40 civarında oyla İşçiler çekiyordu. Muhazafakâr Parti ise %30'un üstüne nadiren çıkıyordu. Hatta kimi zaman Liberal-Sosyal demokrat ittifakının da gerisine düşüp üçüncülüğe indiği oluyordu.

Sonra İşçi Partisi'nin kongresi oldu. Kongre'de nükleer silahlara karşı çok güçlü bir tepki gelişti ve sonuçta İşçi Partisi iktidara geldiğinde B.Britanya toprakları üzerindeki tüm nükleer güçleri tek taraflı olarak kaldırma kararı aldı. İşte ne olduysa bu karardan sonra oldu.

Thatcher başta, Muhafazakârlar mal bulmuş magribi misali İşçi Partisi'ne karşı salvo ateşi açtılar: İşçiler iktidara gelirlerse B.Britanya savunmasız, Sovyetler Birliği'nden gelecek tehlikeler karşısında elikolu bağlı kalacaktı!

Bu propaganda kısa sürede tesirini gösterdi. Çok geçmeden Muhafazakâr Parti anketlerde yeniden birinci sıraya yükseldi. Giderek İşçi Partisi ile fark yapmaya başladı. Ayrıca emperyalist kamp elbirliğiyle Mrs. Thatcher'i dünya piyasasında gayet "başarılı" bir şekilde pazarladılar. "Batı dünyası"nın önde gelen sözcülerinden birisi olarak lanse ettiler. Kabul etmek gerekir ki, Mrs. Thatcher'in de rolünü son derece parlak bir şekilde oynaması sayesinde bu taktiklerinde başarılı oldular. Sonunda Iron Lady, uluslararası kamuoyunda en çok sözü edilen kişilerden birisi haline geldi. Böylece Muhafazakârlar'ın anketlerdeki yüzdeleri de hız-

la tırmandı. Bu yüzdelere göre Muhafazakâr Parti'nin Avam Kamarası'nda mutlak çoğunluğu alması kesindi. Thatcher de fırsatı kaçırmadı ve erken seçime gitti.

Gözlemcilerin belirttiklerine göre İşçi Partisi'nin seçim kampanyası gerçekten başarılı oldu. Seçim kararının alındığı günlerde Muhafazakârlar ile İşçiler arasındaki fark %12—13 kadardı. Bu fark seçim döneminde giderek azaldı ve seçimin arifesinde %6—7'ye kadar düştü. Ne ki başarılı seçim kampanyası İşçi Partisi'nin seçimlerde başarı kazanmasına yetmedi. Hatta Muhafazakârlar İşçi Partisi'ne, beklenilenin bir hayli üzerinde, %10 civarında oy farkı yaptılar.

İşçiler hezimete uğradıkları 1983 seçimlerine kıyasla daha iyi sonuç aldılar. Özellikle İskoçya'da ve Galler'de büyük farkla çoğunluğu elde ettiler. İngiltere'nin kuzeyinde de başarılı oldular. Ayrıca şehir merkezlerinde de kazananlar, genellikle İşçi Parti'li adaylar oldular. Buna karşılık Muhafazakârlar, Güneyde ve Doğu İngiltere'de hemen hemen silme kazandılar, orta bölgelerde de beklenenin üzerinde başarı sağladılar. Liberal-Sosyal demokrat ittifakı ise tam bir hezimete uğradı. Oysa seçimlere büyük iddialarla girmişlerdi ve Muhafazakârlar'ın da İşçiler'in de çoğunluğu elde edemeyip kendilerine muhtaç olacaklarına, böylece hükümette yer alacaklarına inanıyorlardı.

Kısa bir değerlendirme şunu gösteriyor. İşçiler işsizliğin daha yüksek olduğu, yoksullaşmanın son dönemde hız kazandığı bölgelerde başarılı oldular. Buna karşılık Muhafazakârlar B.Britanya'nın daha refahlı ve gelişkin bölgesi olan Güney ve Doğu İngiltere'de en çok desteği buldular. Ayrıca İskoçya'nın bağımsızlığını savunan İskoç Ulusal Partisi ile yine benzeri amaçları olan Galler Partisi, her biri üçer milletvekili kazanarak Avam Kamarası'ndaki temsilci sayılarını 1'er artırdılar. Yine İrlanda Ulusal Ordusu'nun siyasi kolu olan Sinn Fein da bir milletvekilliği kazandı. Bu küçük partilerin aldıkları sonuçların B.Britanya siyasetine etkisi besbelli ki marjinalin de altında. Ama önemli olan bu nokta değil. Önemli olan böylesi partilerin varlığı, seçimlere katılmaları, hatta parlamentoya temsilci göndermeleri. Ve kimsenin de bu partileri "bölücüler", "vatan hainleri" diye suçlamaması!..

Şimdi pek çoklarına İşçi Partisi'nin nükleer silahlara karşı, barışçı politika izlediği için seçimleri kaybetmiş olması bir hayli garip gelecektir. Ne ki gerçek budur. Bu gerçeği hem İşçi Partisi yetkilileri kabul ediyorlar, hem de Muhafazakârlar. Bu ikincilerin önde gelen sözcülerinden birisi Muhafazakâr Parti G.Başkanı Norman Tebbit, seçimlere ilişkin görüşünde kendilerinin kazanmalarının baş nedeni olarak Muhafazakâr Parti'nin savunma politikası ile İşçilerin savunma politikası arasındaki zıtlığı gösterdi ve aynen şöyle dedi: "Gayet basit, Britanyalılar bizim savunma politikamızı İşçiler'inkine tercih ettiler." Kısacası nükleer silahlara karşı bir tavır benimsemek İşçi Partisi'ne yaramadı ve barışçı politikaların bedelini seçmenleri kaybederek, ağır bir şekilde ödedi.

Öyleyse İşçi Partisi, nükleer silahlara karşı bir tutum benimsemekle hata mı etti?

Elbette hata etmedi. Aksine çok isabetli ve doğru bir iş yaptı. Üstelik seçim sonuçlarını değerlendiren İşçi Partisi temsilcileri bu noktaya işaret ederek, seçim yenilgisinin sebeplerinden birisinin "nükleer silahları tek taraflı olarak kaldırma" kararı olduğunu kabul ediyorlar. Ancak arkasından da bu politikayı sürdürmekte **kararlı** olduklarını da tok bir sesle ilave ediyorlar.

Doğrusunu da yapıyorlar. Bugün böyle bir politika izledikleri için kayıplı çıkıyorlar. Çünkü emperyalist metropollerin, komünizm düşmanlığı ve antisovyetizmle alabildiğine ürkütülüp şartlandırılmış ortalama insanı için, nükleer silahlara karşı olmak, barışçı bir politika izlemek fazla bir anlam ifade etmiyor. Hatta böylesi bir politika, karşı propagandanın da bastırmasıyla seçmende, örneğimizde olduğu gibi belirli bir soğukluk da yaratabiliyor.

"Sokaktaki Batılı" hakkında, onun nasıl forme —ya da deforme— olduğu noktasında söylenebilecek çok daha başka şeyler de var kuşkusuz. Ancak bu yazıda böylesi bir amaç gütmüyoruz. Göstermek istedik ki, "paslanmış" antikomünizm silahı "Batı"da hâlâ daha iş görebiliyor.

Üstelik ilginç olanı, olayın anlışanlı İşçi Partisi'nin başından geçmesi. O İşçi Partisi ki, "Batı demokrasisi"nin, "Batılı değerlerin" ve "hür dünya"nın önde gelen savunucularındandır, ayrıca B.Britanya'da kapitalizmin reformlarla sürdürülmesinin başlıca teminatıdır; nükleer silahlara karşı barışçı bir tavır benimseyip çizmeyi aşmaya yeltenir yeltenmez boyunun ölçüsünü almıştır. Bir komünist partisi olmadığı halde, emperyalizmin barışa ilişkin global politikasında çatlak ses çıkarır çıkarmaz ağır şekilde cezalandırılmıştır.

Ama hiç kuşku duyulmasın ki son değerlendirmede gene de kazançlı çıkan İşçi Partisi olacaktır. Çünkü dünyamızın bir **geleceği** olacak ise, bu ancak ve ancak **istikrarlı ve kalıcı bir barış** sayesinde gerçekleşecektir. Ya barıştan yana olanlar kazanacaktır, ya da hiç kimse...

Üçüncü bir şık yoktur. İşçi Partisi doğru —ve haklı— olarak barışı seçmiştir. Sonunda kazanan barışçılar olacağı gibi, barışı seçenler, bu uğurda kararlı ve yapıcı politika izleyenler çoğaldığı ölçüde de **barış kazanacaktır.** ■

"RUS DEVRİMİ" DEĞİL EKİM DEVRİMİ

(Baştarafı 16. sayfada)

koşması gereken Avrupa proletaryası ise, siyasi öncülerinin marifetiyle devrimden vazgeçip, reform arayışları içine girmektedir. Böyle bir durumda, güçleri yanyana koyup tasnif eden Bolşevikler, devrimde inatçı olmakla "iradeciliğe" savrulmuş olmuyorlardı. (Bugün bile Bolşevikleri iradecilikle taltif etmek(!) modası sürmektedir). Önderlerine rağmen, Avrupa proletaryasının, bütün dünyanın emekçilerinin Rus proletaryasını destekleyeceği inancı Bolşevikleri kararlı kılıyordu : "Proletarya partisinin görevi bütün çabasını... proletarya çizgisinin küçük burjuva çizgisinden, devrimci çizginin oportünist çizgiden, enternasyonalist çizginin savunmacı çizgiden ayrılmasına" ve işçilerin, "gelecek devrim aşaması için güçlerinin hazırlanmasına yöneltmektir." (Aynı konferansın kararları, s. 238.)

Bolşevikler bu hedefi bir an olsun gözden kaçırmadılar. ■

Sosyalizmin Barış Politikasının Başarısı

Dışişleri bakanlarının en son Reykjavik toplantısında, NATO ülkeleri, Avrupa'daki tüm ABD ve Sovyet orta ve daha kısa menzilli nükleer füzelerinin kaldırılmasına dair Sovyetler Birliği önerisini, yani "çifte sıfır-çözüm"ü ilke olarak kabul ettiler. Kesin anlaşmaya varıldığı takdirde, kısa zamanda, NATO üyesi bazı Avrupa ülkelerine birkaç yıl önce yerleştirilen ABD Pershing 2 ve Cruise füzeleri ile Sovyetler'in Doğu Avrupa'daki SS-20 füzeleri ve daha kısa menzilli füzeleri kaldırılacak. Sovyetler Birliği bu orta menzilli nükleer füzelerden başka, daha kısa menzilli nükleer füzelerin de ayrı bir anlaşmayla karşılıklı kaldırılmasını, Orta Avrupa'da önce her türlü nükleer silâhtan arındırılmış 300 kilometre genişliğinde bir koridor oluşturularak bu alanın sonradan daha da genişletilmesini, buna ek olarak Kuzey Avrupa'da ve Balkanlar'da nükleer silâhlardan arındırılmış bölgeler tesisini de öneriyor.

NATO ülkelerinin Reykjavik kararı nükleer silâhsızlanma doğrultusunda soyut plânda olumlu bir adımdır. Hiç değilse duvarda bir yarık belirmiş, dünyanın bir bölgesinde nükleer silâhsızlanmanın hangi ölçüde olursa olsun gerçekleşebileceği umudu güç kazanmıştır.

Bununla birlikte NATO kararı, aslında daha çok, Sovyetler Birliği'nin kararlı, gerçekçi ve esnek barış politikasının **başarısını** vurgulaması bakımından önem taşıyor. NATO ülkeleri nükleer silâhsızlanma konusunda ötedenberi sürdürdükleri olumsuz katı tutumu yumuşatmak, Sovyetler Birliği ve sosyalist blok ülkelerinin ısrarlı ve yapıcı tutumu karşısında istemeye istemeye de olsa olumlu bir adım atmak zorunda kalmışlardır. Sosyalist sistemin barış politikasının bu başarısını ne ölçüde hazmedebilecekleri ise henüz belli değildir.

Nitekim herşeye rağmen eski "tereddüt"leri, ayak diremeleri sürüyor. Avrupa'nın nükleer silâhlardan şimdilik kısmen, giderek topyekûn arındırılmasına rıza göstermek için, NATO ile Varşova Paktı arasında konvansiyonel (nükleer olmayan) silâhlar alanında varolduğunu iddia ettikleri "dengesizliğin" giderilmesini şart koşma eğilimlerinin Reykjavik kararının hemen ertesinde yine öne çıkması, kararda da bu konuya doğrudan atıf yapılması bunun göstergesidir. Bu bağlamda NATO emperyalistlerinin, konvansiyonel silâh güçlerinin karşılıklı azaltılması konusunda iki blok arasında yıllardır süren Viyana görüşmelerini şimdiye kadar olduğu gibi bundan sonra da yokuşa sürmek için ellerinden geleni geri koymayacakları kuvvetle muhtemeldir.

NATO'nun askerî ve politik sözcüleri dört elle sarıldıkları "nükleer caydırıcı" kavramının gerekçesini açık açık bu iddia üzerine oturtmaktan çekinmiyorlar. En açık sözlü, pervasız sözcüleri, Büyük Britanya başbakanı Madam Thatcher, İkinci Dünya Savaşı'ndanberi Avrupa'nın ve tüm dünyanın barışı "nükleer caydırma"ya, yani Batı'nın konvansiyonel güçlerdeki "eksiği"nin nükleer güçle giderilmesine "borçlu" olduğunu söyleyecek kadar bu tavırda ileri gidiyor.

Bu arada B.Britanya gibi Fransa da, NATO'nun askerî kanadına dahil olmadığını gerekçe olarak ileri sürerek, S.Birliği ile ABD arasında sözkonusu olabilecek her türlü kısmî ya da global nükleer silâhsızlanma anlaşmasında kendi bağımsız nükleer vurucu gücünün hesaba katılmamasındaki ısrarını aynı iddiaya dayandırıyor. Hatta bir süredenberi, özellikle geçen yıl Gorbaçov ile Reagan arasındaki Reykjavik zirve görüşmesinden ve onun ardından S.Birliği'nin yeni nükleer silâhsızlanma önerilerinin gündeme gelmesinden sonra, NATO'nun askerî kanadına yıllardır dahil olmayan Fransa'nın, elindeki nükleer silâh imkânlarını Avrupa'daki müttefiklerinin —bu arada F.Almanya'nın— "savunma"sına sunması gerektiği yönünde görüşler ve öneriler militarist gerici çevrelerin gayretleriyle yaygınlaştırılmaya çalışılıyor. F.Almanya nüfusunun yüzde 71'inin "birleşmiş ve tarafsız" bir Almanya'dan yana olduğu gerçeğine işaret edilerek, S.Birliği'nin çifte sıfır-çözüm ve daha kapsamlı global nükleer silâhsızlanma önerileriyle F.Almanya'ya bir "tuzak" kurduğu ileri sürülüyor, bu bağlamda meselâ Fransa'nın **nötron bombası üretmeye** artık başlamasının "mevcut askerî güçler dengesini düzeltme yolunda yapacağı en önemli katkılardan biri olacağı"ndan söz ediliyor. (*Le Monde*, 20 Mayıs 1987.)

Öte yandan meselâ yine Fransa'nın, elindeki nükleer "imkânlar"a, bu arada kendi bağımsız "nükleer caydırıcı" gücüne bu denli dört elle sarılmasının ne anlama geldiğinin başka somut örnekleri de var: Fransa'nın —yalnız Fransa'nın!— tüm nükleer füzelerinin onda dokuzu herhangi bir çatışma anında harekete geçip de hedeflerine ulaşmasa bile, hedefe ulaşan onda biri S.Birliği'nde Urallar'ın batısında kalan 100 binden fazla nüfuslu **tüm** şehirleri yerle bir etmeye yetecektir!

"Konvansiyonel güçler dengesizliği" iddiasıyla gerekçelendirilen, barışı korumaya yönelik(!) bir "savunma" stratejisinin somut anlamı budur!

Bu durumda, özellikle S.Birliği'nin herhangi bir çatışma halinde ilk nükleer silâh kullanan taraf olmamayı kendi savunma stratejisinin ana ilkesi telâkki ettiği hatırlanacak olursa, NATO emperyalistlerinin Varşova Paktı ülkelerine yönelttikleri genel provokasyon tehdidinin boyutu apaçık ortadadır. Bu olgu, S.Birliği ve diğer Varşova Paktı üyesi ülkelere önca zoraki ve zorunlu fedakârlık bahasına dayatılan nükleer silâhlanma yarışının kimler tarafından ne gibi amaçlarla tezgâhlandığının kanıtı olduğu kadar, konvansiyonel alanda da Sosyalist blokun üstlenmek zorunda kaldığı —ardında önca tarihi tecrübeyle daha da pekişen— sorumluluğun da kanıtıdır.

Kaldı ki, NATO emperyalistlerinin Avrupa'da nükleer silâhsızlanma konusundaki yeni "yumuşak" tutumlarını konvansiyonel alanda silâhlanmayı askerî olduğu kadar daha başka motiflerle de büsbütün

azdırmaya vesile yapacakları anlaşılıyor.

11 Haziran 1987 tarihli *International Herald Tribune*'da, NATO'nun Reykjavik kararının hemen arifesinde yayınlanan bir yazıda, "Daha uzun orta menzilli nükleer silahları ortadan kaldırma ve daha kısa menzilli füzelerin sayısını önemli ölçüde azaltma yolunda Doğu ile Batı arasında varılacak bir anlaşma Batı'yı Varşova Paktı'nın konvansiyonel üstünlüğü karşısında âciz bırakacaktır. Moskova'nın konvansiyonel güçlerini eşitsiz düzeyde azaltmayı" (yani NATO güçlerinden daha az, Varşova Paktı güçlerinden daha çok azaltma yapılmasını) "kabul etmesi şartına bağlı bir anlaşmaya varılması halinde dahi, NATO, nükleer olmayan silâh ihtiyaçlarını karşılamaya şimdiye kadar olduğundan daha çok önem vermek zorunda kalacaktır," denilerek 12 AET ülkesinin "bir **silah ortak pazarı** yaratma yolunda iddialı bir programı ele alması" öneriliyor, bu arada konvansiyonel silâhlar üzerinde teknik araştırma ve yeni silâhlar geliştirme alanında Avrupa kamu harcamalarının halen ABD harcamalarının **ancak üçte biri** kadar olduğundan yakınılıyordu.

Doğrudan savaş sanayiine yönelik araştırma ve geliştirme çabasının (kamu harcamalarının yanısıra, sırf bu alana tahsis edilen teknolojik imkânların ve beyin ve işgücü kapasitesinin) ABD'de ekonomik gelişmeye ne zamandır ket vuracak raddeye ulaşmış olduğu gözönünde tutulunca, bu tür "iddialı program" önerileri ve bu tür "yetersiz harcamalar" yakınmalarının ardında yatan saikler daha iyi anlaşılıyor...

Besbelli ortada: Emperyalizm yalnız Avrupa halklarını değil, bütün insanlığın kaderini, yalnız bir nükleer savaş ihtimali planında değil, güncel ekonomik ihtiyaçların silâh tekellerinin çıkarına feda edilmesi planında da tehdit altında tutan barış düşmanı politikalarını sürdürmekte daha hâlâ ısrarlıdır. Çünkü elindeki nükleer ve konvansiyonel her imkânı daha da geliştirerek sosyalist sistemi kuşatmayı sürdürmeyi, dünya çapında toplumsal ilerlemenin yolunu tıkamayı kendi bekâsının gereği olarak görmektedir. ■

REJİM, BURJUVA MUHALEFET VE SOL

(Baştarafı 2. sayfada)

denli etkisizken, sosyal demokrasiye dönüp "niye demokrasiye gereği gibi sahip çıkmıyorsun?" diye suçlama yöneltirse böyle bir suçlama fazla bir şey ifade etmez.

Sık sık dile getirdiğimiz gibi, Türkiye'de sol düşünce bunca yığınsallaşmış iken ve bunca sol birikimin varlığı bir gerçeklikken, bu potansiyeli politik güce dönüştürmek sosyal demokrasinin değil, bizim görevimizdir.

Bugün Türkiye'de geniş kesimler alternatif aramaktadırlar. Politik solun şu anki durumunun alternatif olma karakteri ise ancak onun programından ileri gelmektedir. Oysa programlar, onları gerçekleştirmek üzere onlar etrafında maddi bir güç oluşturmadan yazılı kağıt parçalarından başka bir anlam ifade etmezler.

Sol'un politik arenadaki bugünkü başarısız ve güçsüz konumunu baskı ve şiddet koşullarına bağlamak duruma mazeret aramaktan başka anlama gelmez. Çünkü genel olarak halkın, özel olarak sol güçlerin üzerindeki baskının geriletilmesi, bertaraf edilmesi de gene sol'un kendi mücadelesiyle olacaktır. Baskı kalksın, ondan sonra sol güçlenir, demek baskıyı kimin ve nasıl kaldıracağının yanıtını burjuva muhalefete ve sandığa indirgeyeceği için burjuva muhalefetin de hali ortada olduğu için çözüm değildir.

Tersine sol baskıya karşı mücadele vere vere güçlenir, ancak bu şekilde umutsuzluğa ve bezginliğe kapılmış kitlelere güven verebilir, onların özlem ve isteklerine öncülük edebilir. Üstelik de sosyal demokrasinin siyaset sahnesindeki etkisizliği toplumda politik sol'un güçsüzlüğünün yarattığı boşluğu daha da fazla hissettirmektedir.

Mevcut duruma sol'un siyaset arenasında atak yapabilmesi, sesini etkili bir biçimde duyurmaya başlaması kitlelerde derin yankılar yapacak, onları rejime içinde bulundukları koşullara karşı yüreklendirecek, hareketlendirecek biricik olasılıktır. Böyle bir çıkışın manivelası ise sol'un legal siyaset arenasına çıkabilmesidir ve çıkışın mümkün olan en geniş solu kapsayabilmesidir.

Sol güçlerin birleşik legal bir sol partinin kurulması konusunda görüş birliğine varmaları ve böyle bir kuruluşta görev alacak —ama şu anda herhangi bir politik örgütselliğe bağlı bulunmayan— ve sayıları bir hayli fazla olan diri unsurlarla bütünleşerek böyle bir girişimde bulunması solda birleşik bir odağın ve merkezi bir politik gücün yaratılmasının manivelası olacaktır.

İçinde bulunduğumuz koşullarda ortadaki boşluğun doldurulması solun etkisizlikten kurtulması, demokrasi mücadelesinin ivmelenmesi, sosyalizmin meşruiyet mücadelesinin yığınsallaşması, sol düşüncenin yaygınlaşması, adını ettiğimiz parti somutunda, antiemperyalist, antifaşist, antişovenist ve antitekel bir program etrafında soldaki birikimin merkezileşmesi ancak bu şekilde mümkündür.

Açıkça görüldüğü gibi meydan Özal'la Demirel'e kalmıştır, yapılacak genel seçimlerden sonra da siyaset arenasında bu iki parti arasındaki ilişkiler ve çekişmeler ön planda olmaya devam edecektir. O ilişkilerden ya da çekişmelerden ise demokrasinin doğmayacağını bilmek için kahin olmaya gerek yoktur. Sosyal demokrasi ise yaşamakta olduğu bunalımı kolay aşamayacak, ANAP'la DYP'nin çekiştikleri alandan kendisini kurtaramayacaktır.

Oysa ülkedeki güçler dengesinde meydana gelecek en önemli ve olumlu değişiklik, bu gidişe dur diyecek yığınsal bir sol politik gücün yaratılması olacaktır. ■

KURT DUMANLI HAVAYI SEVER

(Baştarafı 3. sayfada)

güçlendirilmesine karşı çıkmaktır, Apoculuk bahanesinin çürütülmesidir, halklarımızın düşmanının emperyalizm ve yerli ortakları, yani hakim sınıflar ve dolayısıyla onların askeri-bürokratik mekanizması olduğu, bu mekanizmanın güçlendirilmesinin ise halklarımıza daha büyük acılardan başka bir şey getirmeyeceği ve alçakça bir komployla karşı karşıya bulunulduğu vurgulanmalıdır. ■

Yeniden Yapılanma: Devrimci Bir Hat

Sovyetler Birliği'ndeki yeniden yapılanma hamlesinin mahiyetini kavramaya yardımcı olacağını düşünerek, bu kez SBKP MK üyesi ve fabrika işçisi Gennadi Baştanyuk'un World Marxist Review'da (1/87) yayınlanan yazısının özet çevirisini sunuyoruz.

Barış ve Sosyalizm Sorunları dergisinin, SBKP 27. Kongresi kararlarının etkisiyle partimizde ve ülkemizde yer almakta olan önemli değişiklikler üzerine yazmam için yaptığı öneriyi kabul ederken, işimin hiç de kolay olmayacağını biliyordum. Ülkenin sosyo-ekonomik gelişiminin hızlandırılması ve toplumun nitelik olarak yeni bir düzeye yükseltilmesini öngören değişiklikler programı, muhtemel değişikliklerin muhteva, karakter ve değerlendirilmesine ilişkin alışılagelmiş nosyonlarının öylesine ötesine uzanıyor ki, bunların anlamını tam olarak kavramak biz Sovyet insanları için dahi güç.

Kama Otomobil Fabrikası'nın (KamAZ) 12 bin kişilik parti örgütü tarafından delege seçilip gönderildiğim Kongre'den döndüğümde, uzun yıllardır birlikte çalışmakta olduğum ekip arkadaşlarım şunu sordular: Ekim Devrimi'nden yaklaşık 70 yıl sonra, neden tekrar hayatımızın tüm alanlarında bir devrimci yeniden yapılanma, köklü bir değişiklik, Kongre kararının her satırı için ödün vermeksizin savaşma ihtiyacından söz ediyoruz?

Gerçekten de, yanlış yolda mı ilerliyorduk? Ülkemizin tarihinde kitlelerin fedakâr emeğinin ve hayranlık uyandıran kazanımlarının örnekleri pek mi azdı? Ünü her yana yayılmış bir proje olan bizim Kama Otomobil Fabrikamızı ele alalım, ki bu çaptaki kazanımların dahi ötesinde bir şeyden söz ediyorum. Kendi tecrübemden kalkarak bazı örnekler vereceğim. Bu tecrübe çok kapsamlı değil, ama doğru yolda ilerlemiş olduğumuz konusunda hiçbir şüphem yok. 1949'da doğdum, ortaöğretimden sonra meslek okulunu bitirdim, orduda görevimi yaptım ve Askeri Kahramanlık Madalyası'yla geri döndüm. 1972'de Kama Otomobil Fabrikası'nın kuruluşunda çalışmaya başladım, o sıralarda fabrikanın işçilerinden biriydim ve ilk ağır yük kamyonunun monte edilmesine yardımcı oldum; geçen yılın Ekim ayında ise montaj bandından 750 bininci kamyonun çıkışını gördüm. Kısa bir süre önce de çalışma arkadaşlarımın önerisiyle bir kamu görevine, Tatar Cumhuriyeti Sendikalar Konseyi Başkanlığı'na seçildim.

Fabrikayı kuranlar ve bugün fabrikada çalışanlar için KamAZ bir işletmenin alâmeti farikası olmaktan öte bir anlam taşıyor. O, zor ama aynı zamanda hayranlık verici yılları temsil ediyor. Proje bölgesine gelen Amerikalı mühendislerin, kendimize koyduğumuz zaman sınırı içerisinde ve bu çapta bir projeyle ne Ford'un, ne Chrysler'in, ne de General Motors'un başa çıkabileceğini söylediklerini hatırlıyorum.

Bozkırın ortasında böylesine dev bir fabrika ve onun yanına yeni bir kent kurmak bizim için kolay olmadı. İnsanlar ısıtması olmayan demiryolu araçlarında gidip geldiler, tıkabasa dolu vagonlarda yaşadılar, yapışkan çamurda debelendiler, ama gözü korkan ve bu güç çalışma sınavını veremeyen pek azdı. Kuşkusuz, fabrika işçilerinin çoğu, onun kurulmasına yardımcı olan insanlar. Başlatılan işi canla başla sürdürüyorlar. Abartılı bir dil kullandığımı söyleyenler olabilir ama KamAZ'ın Sovyetler Birliği'nin üretim, bilim ve teknik olanaklarının bir doğrulanışı ve Sovyet halkının tükenmez yaratıcı yeteneklerinin bir somutlanışı olduğunu söylerken, neden söz ettiğimi biliyorum.

Her şeyin pürüzsüz gittiğini söylemeyeceğim. Çalışmayı yavaşlatan pek çok engel vardı. Ama tüm ülkenin bu fabrikanın belirtilen tarihte çalışmaya başlayacağına inandığını bir an olsun unutmadık. Ekonominin güçlü bir ağır yük kamyonuna şiddetle ihtiyacı vardı. Şimdi, on yıldır KamAZ armalı kamyonlar yollarımızda dolaşıyor. Ben ve yoldaşlarım için bu durum yalnızca çalışmamızın bir sonucunu yansıtmıyor; bu, halk açısından hayati önem taşıyan bir görev yükümlenildiğinde ulaşılamaz hiçbir hedef, aşılamaz hiçbir engel olmadığını gösteren bir derstir.

Benim olsun, yoldaşlarımın olsun tecrübelerimiz, SBKP 27. Kongresi'nde belirlenen programın bir boşlukta oluşmadığını, bilinmeyen bir alan üzerinde ilerleme durumunda olmadığımızı gösteriyor. Komünistler ve tüm Sovyet halkının zengin bir sosyalist kuruluş tecrübesi; çetin çalışma, toprağı zengin ürün verecek yeni ekime hazırlama tecrübesi var. Cesur hedefleri öne koyarken, partimizin kendi yeteneğinden hiçbir kuşkusu yoktur ve halkın sosyalizm idealleri ve ilkelerine olan bağlılığına inanmaktadır.

Öyleyse, şimdi başlamış olan yeniden yapılanma sürecinin devrimci karakterde olduğunu neden söylüyoruz? Tüm enerjimizi, halkın hayati çıkarlarını karşılamak üzere planlanan —ve yalnızca bu nedenle dahi herkesçe ve kayıtsız şartsız desteklenmesi gereken— dönüşümlerin hayata geçirilmesi için seferber etmek üzerinde neden böylesi vurgu yapılıyor? Bunun anlamı sosyalist gerçekliğimizde ilerlemeyi engelleyen faktörlerin bulunduğu; ekonominin entansif büyümesini, hayatımızın köklü biçimde yenilenmesini ve tüm gösteriş, durgunluk, atalet, kayıtsızlık tezahürlerinden arındırılmasını bilerek ya da bilmeyerek engelleyen ve aralarında Komünistlerin de bulunduğu kişilerin var olduğudur.

Ülkemizde hiç kimse bu türden insanların ve olguların var olduğunu reddetmiyor. Ekonomide önceki yıllarda kurulmuş olan yönetim mekanizması, bugün gerekli olan sosyo-ekonomik gelişme tempolarını sağlayamamakta ve kendisini yeniden yapılanmaya kolayca uyduramamaktadır. Çok sayıda sanayi işletmesinde bilimsel ve teknolojik kazanımlardan hâlâ iyi yararlanılmıyor. Bazı yöneticiler hâlâ eski, artık ihtiyacı karşılamayan yönetim ilke ve yöntemlerine sıkıca

yapışarak, üretimi artırmak ve çalışmayı değerlendirmek konusunda raporlardaki rakamlara göre değil, alınan sonuçlara göre hareket etme taleplerini endişeyle karşılıyor, ya da zaman zaman bu taleplere dargörüşlülükle yaklaşıyorlar.

Bu, örneğin Tatar Özerk Cumhuriyetimizde şimdi yürürlükte olan beş yıllık plan hedefleri belirlenirken açığa çıktı. Gününü doldurmuş alışkanlıkların tutsağı olan çok sayıda yönetici ilave olanaklar araştırma zahmetine girmedi veya çalışmaya yeni teknolojileri katmayı iş edinmedi. Çoktandır yerleşmiş ve fazlasıyla direngen bir kurala uygun davranıyorlardı: "Elde edilenden" kalkarak planlama yapma yöntemini kullanıyorlardı, bir başka deyişle yıllık plan hedeflerini nicel göstergelerde bir büyümeye işaret eden sadece küçük bir yüzde oranında yükselttiler ve sadece bununla yetinip rahatladılar. Fakat sonuçta ne oldu? Plan önerileri incelendiğinde istenen hızlanma yerine, yine aynı kaplumbağa yürüyüşünü önerdikleri görüldü. Şimdiki beş yıllık plan dönemi için emek üretkenliğinde sadece %16'lık bir artış öneriyorlardı ki, bu ülkenin ekonomik gelişmesinin anahatlarıyla ilgili 27. Kongre kararında istenilenden %33 daha azdı.

Kuşkusuz cumhuriyetin Komünistleri bu gidişi kabullenmeyi reddettiler. Sıkıca takvime bağlanmış planı uygulama, üretim potansiyelini sonuç alıcı biçimde kullanma, madde ve işgücü kaynaklarının israfını asgariye indirme hamlesine katıldılar. Parti örgütlerinin militanlığı ve azmiyle kapsamlı bir somut program hazırlandı. Bu program cumhuriyet sanayiini daha ileri düzeye çıkarmayı mümkün kılmak üzere çok yönlü gerçekleştirilecek projeleri belirledi. Komünistler programın uygulanmasını denetim altına aldılar.

Yapılmakta olan çalışma geçmişte yalnız yöneticilerin değil, aynı zamanda bazı üretim kollektiflerinin de gevşek bir çalışma düzenine, plan görevlerinde fazla çaba istemeyen düzeltmeler konusunda isteksizliğe, hayali başarılar için ödül ve maddi teşvik sağlamaya alıştıkları ve bunu benimsediklerini de gösterdi. Elbette yenilenme süreci, önceki durumdan memnun olanların hoşuna gitmemiştir. Parti örgütlerinin kimi zaman yeniden yapılanma sürecine engel çıkaran ya da davranışıyla Komünist adına halel getiren kişiler hakkında sert tedbirler almak zorunda kalmalarının nedeni budur. 1985'te ve 1986'nın ilk yarısında cumhuriyetimizde 227 Komünist yönetici için sert parti disiplin cezası uygulandı. Birçoğu kendilerine gösterilen itimada layık olduklarını kanıtlayamadıkları için görevlerinden uzaklaştırıldılar ve 39'u partiden ihraç edildi. Bu da gösteriyor ki, günü geçmiş üretim yapılanmalarından ve çoğu kez, yenilikçi kılığına giren her zamanın adamı olanlardan gelen direnişe karşı, gerçek bir yenilenme için tam bir mücadele verilmesi gerekiyor.

İçtenlikle söyleyeyim, üst düzeyde yöneticiler olsun, sıradan saflardaki Komünistler olsun, kendilerini ilerlememizden ayrı tutan ve başlamış olan değişiklikler için safra, bir engel olmaya başlayan kişilerle ilgili bir şey duyduğum ya da okuduğumda acı ve üzüntü duyuyorum. Bütün bu insanlar aramıza ne tesadüfen, ne de ansızın geldiler. Bunların şimdiki tutuculukları, onlar farkına varmaksızın, sosyalist sistemin dinamik gelişimini engelleyen ve onun muazzam olanaklarını etkili biçimde kullanmaktan alıkoyan faktörlerin tedrici olarak belirmesi ile ortaya çıktı.

Daha SBKP MK Nisan 1985 Plenumu'nda, sonra da SBKP 27. Kongresi'nde, planlanan yeniden yapılanmanın devrimci diyalektiğini, herşeyden önce, olumsuz, atıl olgu ve eğilimler ortaya çıkaran koşulları kökünden yok etmenin oluşturduğu bu nedenle vurgulanmaktadır. Bunlar, hataların, eksikliklerin ve başarısızlıkların karşısındaki güçlü kavrayışımızı kaybetmeye başlamamıza; parti hayatının Leninist normlarının ihlali, sosyal adalet ilkelerinden sapmalar, hilekârlık, kendini beğenmişlik, kayıtsızlık ve sorumsuzluk karşısında daha müsamahakâr davranmaya başlamamıza yolaçan koşullardır.

Bu zararlı duygular virüsünün tüm parti ve toplumu zehirlediğini söylemek yanlış olacaktır. Hayatımızı gölgelendiren şeylerle asla uzlaşmamış pekçok Komünist ve partili olmayan insan biliyorum. Yaşadığım ve hem işçi olarak, hem de ideolojik-politik bakımdan çelikleştiğim otomobil fabrikasında çalıştığım yıllar şunu güvenle söylememi mümkün kılıyor: Partinin omurgası sağlıklı kalmıştır. Partinin geçmişin tecrübesini eleştirel biçimde gözden geçirme ve geçmişte yapılan yanlışları cesaretle, sakınmaksızın değerlendirme gücünü kendinde bulması kimsenin teşvikiyle olmadı. Kendi siyasi düşünüşünü ve çalışmasını köklü biçimde yeniden yapılandırmaya, hayatın dayattıklarının gerisinde kalan önceki davranışları terketmek gerektiği meselesini açıkça ve dürüstçe ortaya atmaya muktedir olduğunu ilk gösteren Parti oldu. Parti yalnızca olumsuz olgulara kesin, ilkeli bir yaklaşımla kalmadı, Leninist geleneklere uygun olarak bir devrimci yeniden yapılanmayı hayata geçirmek üzere insiyatif ve tüm sorumluluğu üstlendi. Mikhail Gorbaçov ülke için öngörülmüş olana ilk önce partinin kendisinden başlanacağını kaydediyordu.

Bu büyük çalışmanın başlangıcı oluşturulmuştur. Bu iyi ve canlı bir başlangıçtır. Kısa bir süre öncesine kadar yedi kişilik bir fabrika parti grubunun üyesi olan ben, şimdi SBKP Merkez Komitesi üyesi olarak bulunduğum konumda, tüm partinin nasıl coşkuyla hareketlendiğini, yönetici organlarla saflardaki Komünistler arasındaki mesafenin nasıl önemli ölçüde kısalmaya başladığını açık seçik görebiliyorum. Önümüze yeni, karmaşık görevler kondu ve hepimiz 27. Kongre kararlarının hayata geçirilmesi için azami çabayı göstermeliyiz.

Bu ise ilk olarak, hiç değilse benim anladığım kadarıyla, Komünistlerin saflarını sıklaştırmak, tüm parti çalışmasında halkın çıkarlarına, kaygılarına ve günlük ihtiyaçlarına en öncelikli bir yer vermek anlamına geliyor. "Parti ve halk bir bütündür" şiarına çoktandır aşinayız. Ne ki bunun bugün taşıdığı anlam daha öncekinden farklı, hayat ona yeni somut bir muhteva kazandırıyor.

Yapılacak işin hacmi kuşkusuz

çok büyük ve bugün başlamış olan bazı şeylerin ilerde yeniden yapılması gerekebileceği de ihtimal dışı değil. Tüm soruların hazır cevapları yok; araştırmak, sınamak ve hatta belki de şu anda farkında olmadığımız yanlışları yapmak zorundayız. Ama şüphe götürmez ana husus, doğru hattın çizilmiş olmasıdır.

Değişiklikler şimdiden göze görünmektedir. Örneğin 12. beş yıllık planda 1986 için belirlenen temel hedeflere ulaşılmış olması esas olarak, teknik ya da örgütsel bakımdan yeniden yapılanmanın sonucu değildir. Bu hedeflere en başta, insanların işleri karşısındaki tavırlarının değişmesi temelinde ulaşılmıştır:

Bu neyi gösteriyor? Her şeyden önce yeniden yapılanma ve hızlanmanın ana unsuru *—insan faktörü—* harekete geçmiştir. Parti bilinci, işçi olmanın onuru, Komünist sorumluluk ve yurttaşlık görevi gibi kavramların kendi yüce, gerçek değerini tekrar kazandığı bir durum sözkonusu. Böyle olmasaydı, son Kongremizin kararları şimdiki kapsamlı, herkesçe kabul edilen gücünü kazanamazdı.

Parti, yalnızca Sovyet halkının geleceğine ilişkin çarpıcı perspektifler belirlemekle kalmadı, bu hedeflere ulaşmak için engin, durmak nedir bilmeyen bir çaba göstermek gerekeceğini söyledi. Yalnızca başkalarının yetersizlik ve hatalarının üstesinden gelmek yetmeyecek, insanın kendisine üstün gelmesi gerekecektir. Bugün toplumumuzda kendisini yeniden düzenlemeye ihtiyacı olmadığını söyleyecek ya da yeni olanı özümsemeye her yönden hazır olduğunu ileri sürecek insan bulmak güçtür. Eğer böyle bir şeye kalkışan varsa bu, yalnızca onun yeniden yapılanma sürecinin ortaya getirdiği sorunların mantığı üzerine kafa yormakta başarısız kaldığını, günümüz gerçekliğinin karmaşık çelişkilerini anlamadığını kanıtlar.

Ben yola işçi olarak çıktım ve ölene dek yüreğim işçi kalacaktır, çünkü her zaman bir işçinin, her şeyden önce, yaşadığı toplumun ve ülkenin işlerinden sorumlu olduğuna inandım, hele ki Komünist ise. Ülkede yer almakta olan değişiklikleri bu açıdan algılıyorum. Demokrasi ruhu ve kılı kırk yaran titizlik, eleştiri ve özeleştiri, geniş açıklık ve aleniyet, sosyal adalet ilkelerine uygunluk konusunda sürekli ilgi giderek kalıcı ve artan bir biçimde hayatımızın ana bölümünü oluşturuyor.

Yalnızca bundan sözedildiğinde, Komünistler ve tüm halkın ezici çoğunluğu bunu onaylayacak; titizlik, eleştiri, açıklık ve aleniyet, sosyal adaletten yana olacaktır. Ama çoğu kez kişinin işe kendisinden başlaması gerektiğini unutuyoruz.

Komünist önderlerden beklenen yüksek derecede titizliği ele alalım. Bu, gerekli ve önemlidir. Daha fazla itimat gösterilen kişiden daha fazla şey talep edilmelidir. Böyle olmalıdır. Saflardaki yöneticiler ve tüm Komünistlerden beklenen de daha az olmamalı inancındayım. Fabrika işçileri ve kollektif çiftçiler parti üyelerimizin %75'ini oluşturuyor. Bu yüzden şu ya da bu yönetici yoldaşı ne kadar ağır eleştirirsek eleştirelim, yeniden yapılanmanın kaderi tabandaki parti örgütlerinde, her işyerinde belirlenecektir. Kendi tecrübemden kalkarak, yeniden yapılanmanın henüz istediğimiz düzeye ulaşmadığını söyleyebilirim. Komünistlerin hepsinin ülkede yer alan gelişmeler karşısında kendi kişisel sorumluluklarını derinliğiyle özümsedikleri henüz söylenemez.

Sovyet halkının ülke çapında önemli olaylardan en büyük uluslararası sorunlara kadar bu denli tam bilgilendirildiği bir başka zamanı hatırlamıyorum, Reykjavik zirvesinin ardından Mikhail Gorbaçov'un halka doğrudan hitaben yaptığı televizyon konuşmasını belirtmek yeterli. Açıklık ve aleniyet gücümüzün temel kaynaklarıdır. Lenin, bir ülkenin yalnızca halkı her şeyi bildiği, her şeyle ilgili fikir oluşturabildiği ve her şeyi bilinçle yaptığı zaman güçlü olduğunu belirtmişti.

Bana öyle geliyor ki bu Leninist yargının bilgeliğini henüz hepimiz tam olarak anlayabilmiş değiliz. Eğer günbegün ihlalleri, görev istismarlarını ve diğer musibetleri kınıyor ve bu kötülüklerin kökünü kazımaya yardımcı olacak hiçbir şey yapmıyorsak açıklık ve aleniyetin bir değeri yoktur. Açıklık ve aleniyet kendi içinde amaç değil, her şeyden önce, sonuç alıcı eleştiriyi sağlamanın, toplumda örgütlenme ve birliği geliştirmenin, sosyalist ahlakın sağlıklı ilkelerini beslemenin bir aracıdır. Açıklık ve aleniyet silahı yalnızca engellere karşı değil, halkın sosyalist tarzda yaşama ve çalışmasına yardımcı olan ya da olması gereken şeylerin yolunu açmak için de kullanılmalıdır. Kapsamlı bilgilenme, tartışmalara ve kararların oluşturulmasına katılma fırsatı bilinçliliğin artmasını kolaylaştırır ki, bu, insanları toplumun çıkarları yönünde hareket etmeye teşvik eder.

SBKP'nin Tatar Cumhuriyeti Komitesi'nin parti çalışmasının temel bir sorununu —kadro sorununu— çözmek üzere açıklık ve aleniyeti sağlama konusunda doğru bir yaklaşımda bulunduğu kanısındayım. Kadro politikası üzerine bir plenumun hazırlıklarına başlarken cumhuriyet komitesi gazetesi aracılığıyla tüm Komünistleri, tüm cumhuriyet halkını 27. Kongre'de belirtilen gerekler ışığında bu politikayı daha iyileştirmenin yolları üzerine düşünce ve önerilerini belirtmeye çağırdı.

Tüm kıdemli yöneticiler yeniden yapılanmaya olan ihtiyacı tam olarak kavramış durumda mıdır? Yöneticilerin yükseltilmesi ya da değiştirilmesinde onların mesleki nitelikleri, yetenekleri, önceki performansı ve halka karşı tutumu her zaman dikkate alınmakta mıdır? Parti komiteleri ve örgütlerinin bu alandaki pratiği hangi yolla zenginleştirilmiştir? Kadroların seçimi, yerleştirilmesi ve yetiştirilmesinde varolan zengin biçim ve yöntem birikiminden tam olarak yararlanılmakta mıdır? İşte konu parti basınında böylece aleni ve samimi olarak tartışmaya açıldı.

Bu yaklaşım son derece önemlidir çünkü açıklık ve aleniyeti etkili kılmaktadır. İnsanlar sadece bilgilendirilmiyor, sadece haberdar edilmiyor, aynı zamanda gerçekten sorumlu çalışmaya, belki de en yakıcı sorunlar üzerine karar vermeye çekiliyor. Yeniden yapılanmayı bir gerçekliğe dönüştürmek için her bir kişi ve herkes bu görevin üstesinden gelmeye çağrılıyor.

Bugün biz Sovyet komünistleri için en önemli konu —Parti ve ülke hayatının yenilenmesi— üzerine düşündüklerimi umutlarımı ve kaygılarımı gizlemeden yazdım. ■

70. Yılında Ekim Devrimi

"Rus Devrimi" Değil, Ekim Devrimi

Rusya'daki Ekim Devrimi'ne götüren gelişmeler, sadece Rusya'daki sınıflar mücadelesinin ürünü olarak ortaya çıkmıyordu. Her şey Marksizmin öngördüğü biçimde, evrensel düzeyde gelişiyordu. Bu nedenle, Rusya'da geçen tartışma, Menşevik-Bolşevik ilişkileri, Marksizmin tartışılmasıydı. Proletaryanın devrimci yükselişi, bütün Avrupa'yı kucaklayarak, aynı dönemde gerçekleşiyordu. Ekim Devrimi öncesini, kronolojik bir gelişme değil, evrensel işçi hareketinin bir parçası olarak kavramak gerekmektedir.

Bilinir ki Marx proleter devriminin, kapitalizmin ve buna bağlı olarak proletaryanın enternasyonal karakterinden dolayı, tek bir ülkede değil, en azından Avrupa çapında başlayıp başarıya ulaşabileceğini öngörmekteydi. Lenin ise, "Kapitalizmin En Yüksek Aşaması Emperyalizm" adlı yapıtında, kapitalizmin yeni bir tahlilini yapıyor, emperyalizmi analiz ederek "yeni" olan şeyleri keşfediyordu. Buradan kalkarak Lenin sosyalist devrimi "tek ülkede" mümkün görüyor, Bolşeviklerin iktidar mücadelesini de bu strateji üstüne oturtmaya çalışıyordu. Lenin'in bu görüşü, onun Marksizme katkısıydı.

Ama, bu katkının karşıtları az değildi. Hem Rusya'da, hem de evrensel işçi hareketi içinde derin ayrışmalar yaşanıyordu. Almanya'da Kautsky, Fransa'da Longuet, İtalya'da Turati, İngiltere'de Mac Donald, Rusya'da Chkheidze, Plehanov ve bütün bunların kadroları —ki Avrupa proletaryasının belirleyici yönetici güçleri bunlardı— bir proleter devrimine sırtlarını çevirip, hepimizin bugün sosyal-demokratlar olarak bildiğimiz kimliğe giden yolun bazında Marksizmi devrimci özünden ayırmaya başlamışlardı. Bu anlamda Rus Devrimi "yalnız" kalıyordu!

Bolşevik Parti içinde de "tek ülkede devrimin mümkün olabileceği" görüşüne karşı çıkanlar vardı. Kamenev ve Rykov'un etrafında toplanan bu görüşte olanlar aşağı yukarı şu tezi savundular: "Sosyalist devrimin güneşi nerede doğacak? Küçük burjuva olmamızdan ötürü, bütün durumu gözden geçirerek sosyalist devrimi başaramayacağımızı düşünüyorum. Bunun için ne elimizde güçler, ne de objektif şartlar mevcuttur. Fakat batıda bu sorun bizde Çarlığın devrilmesi sorunu ile hemen hemen aynı aşamadadır." Lenin'in bu yaklaşıma verdiği cevap netti: "Rykov sosyalizmin daha gelişkin bir sanayii olan diğer ülkelerden başlatılması gerektiğini söylüyor. Ancak durum böyle değildir. Onu kimin başlatıp kimin sona erdireceğini hiç kimse söyleyemez. Bu Marksizm değil, onun gülünç bir kopyasıdır. Biz tam tersini söylüyoruz. Burjuvazi şimdiki duruma bir çözüm bulamadığı için devrim sürmektedir. Kendimizi demokratik cümlelerle sınırlamamalı, kitlelere durumu açıklamalı ve bir sıra pratik önlemi göstermeliyiz... Ve tüm bu tip önlemler yürürlüğe konduğu zaman Rusya tek başına Sosyalist bir devlet haline gelecektir." (*Toplu Eserler*. Cilt 20, s. 282. Rusça.)

Marksizm değişmez bir dogma olarak alındığında, "daha devrimci" olunmuyor, tersine devrimden vazgeçiliyordu. Lafzı değil, özü anlaşılmadıkça Marksizm bir devrim teorisi olmaktan çıkarılmış oluyordu. "İşçi sınıfımız güçlü değil, sosyalizmin maddi teknik temelleri olgunlaşmış değil" diyerek süren bir devrimin ortasından iktidara talip olmaktan kaçınmak Menşeviklerin tutumuyken, Bolşevikler her ne pahasına olursa olsun iktidarı burjuvaziye bırakmak niyetinde değillerdi: "Avrupa'nın en geri ülkelerinden birinde faaliyet gösteren Rus proletaryası, kendisi için sosyalist dönüşümü derhal gerçekleştirmeyi hedef olarak tayin edemez. Ancak bundan, işçi sınıfının burjuvaziyi desteklemesi gerektiğini ya da faaliyetlerimizi küçük burjuvazinin kabul edebileceği sınırlar içerisine hapsetmemiz gerektiğini, yahut da şu anda pratik olarak olgunlaşmış bulunan sosyalizme doğru atılması gereken bir sıra adımın ehemmiyetini halka açıklama çalışmalarında proletaryanın rolünü reddetmemiz gerektiği anlamını çıkarmak büyük bir yanılgı ve pratikte tamamen burjuvaziye teslim olmak olurdu." (RSDİP Yedinci Bütün Rusya Konferansı Kararlarından).

Bu demektir ki, Şubat Devrimi, 1917 Haziran — Temmuz ve Ağustos aylarında, iktidarda burjuvazinin bulunmasına, Menşeviklerin Sovyetleri bir iktidar aygıtı olarak kullanmaktan kaçınmalarına rağmen, emekçi sınıf ve katmanlara dayanarak sürmektedir; ama aynı emekçi yığın ve katmanlar henüz yeni bir iktidar düşünmemekte, böyle yeni bir iktidar öngören Bolşevik Parti'ye, giderek artan oranda olsa bile, yeterli desteği vermemektedir. Bunun yanında, herhangi bir ülkede yalnız kaldığı takdirde, boğulacağı besbelli olan bir proleter devrim çok kişiye "macera" gibi gözükmekte, Rus proletaryasının yardımına

(Devamı 10. sayfada)

kitle YAZIŞMA ADRESİ: Postfach 10 16 34, 41 Duisburg 1 — F. Almanya, Fiyatı: 50 T.L.